

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา
ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด

พรรรชดา สนธิศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปีการศึกษา 2566

THE PARTICIPATION OF LOCAL PEOPLE IN ECOTOURISM
MANAGEMENT: A CASE OF MANGROVE FOREST OF BANN NA NAI,
BANN SARAKPET COMMUNITY, KOH CHANG, TRAT PROVINCE

PHONRATCHADA SONTISIRI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Tourism Management
Faculty of Tourism and Hospitality,
Dhurakij Pundit University
Academic Year 2023

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยบูรพา ภัณฑาคาร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง
จังหวัดตราด
เสนอโดย นางสาวพรรัชดา สนธิศิริ
สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑาทิ ชูบชูวงศ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....
ชื่อ พล ทรบสุนทรวงศ์ ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ทรบสุนทรวงศ์)

.....
มณฑาทิ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑาทิ ชูบชูวงศ์)

.....
กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิบูล)

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรมรับรองแล้ว

.....
คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
(อาจารย์วิสุกานต์ วิศาลสวัสดิ์)

วันที่ 10 เดือน พ.ย พ.ศ. 2566

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด
ชื่อผู้เขียน	พรรษดา สนธิศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑาทันติ ชูชูวงศ์
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยว)
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

วิธีการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยคุณภาพศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยศึกษาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าชายเลนบ้านนาใน จำนวน 7 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพสมบูรณ์เพื่อใช้วิเคราะห์จำนวน 300 ชุด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบ T-Test แบบ Independent Sample และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยใช้ F-Test (One Way Analysis of Variance)

ผลการศึกษา ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ

ผลการศึกษา การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนาใน ไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มี อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนาใน อำเภอกะ
ช้าง จังหวัดตราด

.....
.....

Thesis Title THE PARTICIPATION OF LOCAL PEOPLE IN ECOTOURISM MANAGEMENT:
A CASE OF MANGROVE FOREST OF BANN NA NAI, BANN SARAKPET
COMMUNITY, KOH CHANG, TRAT PROVINCE

Author Phonratchada Sontisiri

Thesis Advisor Assistant Professor Mantanakan Chubchuwong, Ph.D.

Program Master of Arts (Tourism Management)

Academic Year 2023

ABSTRACT

This study had the objectives to 1) examine the knowledge of local people in ecotourism management, a case of mangrove forest of Bann Na Nai, Bann Sarakpet Community, Koh Chang, Trat Province 2) examine the participation of local people in ecotourism management of Bann Na Nai's mangrove forest and 3) to investigate problems, obstacles and suggestions in ecotourism management of Bann Na Nai's mangrove forest.

This study was a mixed method of qualitative and quantitative approaches. In-depth interviews, through the qualitative method, was used to obtain information from 7 people accosted with ecotourism management of Bann Na Nai's mangrove forest while questionnaire surveys were conducted with 300 respondents. Statistical software package was employed to analyze the data such as frequency, parentage, mean, and standard deviation. T-test was used to find mean differences between 2 groups while F-test was used to find mean differences between 3 groups or more.

The study found that local people had the knowledge about ecotourism management at a low level whereas the knowledge local operation participation had the highest mean score, followed by benefit participation, evaluation participation, decision-making participation. In regard to the comparison of demographic characteristics and the participation level in ecotourism management of Bann Na Nai's mangrove forest, it was found that local people with different gender, age, marital status, and education had no different level of participation. However, local people with different occupation, income and period of residency had different level of participation at the level of .05.

Key words: local participation, ecotourism management, mangrove forest, Bann Na Nai,
Koh Chang, Trat Province

.....
Phonratchada Sontisiri

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลสำคัญหลายส่วน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑกานติ ชุบชวงค์ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งมีความกรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี พร้อมผลักดันแนะแนวทางให้ผู้วิจัยมีแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิบูล รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ อบรมสั่งสอน และให้คำปรึกษา สนับสนุนส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณประชาชนในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด และผู้ประกอบการ ที่ให้ความร่วมมือในความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวัลลภ สนธิศิริ คุณแม่จันทร์เพ็ญ สนธิศิริ พี่สาว เกศินี สนธิศิริ และสามี ธงชัย ทองคำ และเพื่อนพี่น้องที่ช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ได้ร่วมเรียนรู้ด้วยกัน ที่สนับสนุนทางการศึกษาและเสียสละเวลาในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งเป็นกำลังใจเสมอมา คุณค่าหรือประโยชน์อันใดที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

พรรษดา สนธิศิริ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.....	22
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	25
2.5 บริบทของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด.....	31
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	48
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
3.1 ประชากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย.....	49
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
3.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	56
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	68
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	86
5.2 อภิปรายผล.....	93
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	105
ก ภาพที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลนบ้านนาใน.....	106
ข แบบสัมภาษณ์.....	110
ค แบบสอบถาม.....	117
ประวัติผู้เขียน.....	123

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนหมู่บ้านและประชากรเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้.....	32
3.1	แสดงจำนวนประชากรหมู่บ้านสลักเพชร.....	50
3.2	อ้างอิงข้อมูลแบบสอบถาม.....	52
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	58
4.2	ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	59
4.3	ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	63
4.4	ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	66
	ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน	
	บ้านนาใน	
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว.....	70
	เชิงนิเวศ	
4.7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ..	73
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
4.8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ..	74
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	
4.9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ..	75
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	
4.10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ..	76
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
4.11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ..	77
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ภาพรวม	
4.12	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	77
	จำแนกตามเพศ	
4.13	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	78
	จำแนกตามอายุ	
4.14	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	78
	จำแนกตามสถานภาพสมรส	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.15	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ..... จำแนกตามระดับการศึกษา	79
4.16	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ..... จำแนกตามอาชีพ	79
4.17	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ..... จำแนกตามรายได้	80
4.18	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ..... จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	80
4.19	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ.....	81
4.20	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ.....	81
4.21	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม..... สถานภาพสมรส	82
4.22	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม..... ระดับการศึกษา	82
4.23	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ	83
4.24	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามรายได้	83
4.25	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม..... ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	84
4.26	ค่าความถี่ ค่าร้อยละของข้อเสนอแนะปลายเปิด.....	85

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	14
2.2	แสดงขั้นตอนการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff	17
2.3	แสดงหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	25
2.4	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	48

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักของโลกที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้และการจ้างงาน โดยเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ตามสถานการณ์โลกและตามความต้องการของผู้บริโภค จึงต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยให้เป็นที่ไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้อง และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดเพื่อพัฒนาระดับความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากความสำเร็จหลายประการ เช่น การมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้น อัตราการขยายตัวของรายได้ที่ได้จากธุรกิจท่องเที่ยว ชีตความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับดีขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวของไทยได้รับความนิยมติดอันดับต้นๆ ของโลก อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยยังประสบปัญหาด้านความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัญหาภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพของธุรกิจท่องเที่ยว และการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและต่อยอดในการพัฒนาบนพื้นฐานของศักยภาพและโอกาสด้านการท่องเที่ยว จึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนารักษา และยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน ศักยภาพ และอุปสรรคในการพัฒนา ประเทศไทยมีความโดดเด่นเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความพึงพอใจได้สูง แต่ยังขาดการอนุรักษ์และบริหารจัดการขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

จากความสำคัญดังกล่าวคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2579 ความว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับการพัฒนาไว้ 5 ยุทธศาสตร์ โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุล มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน และการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย โดยยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญและมีความเชื่อมโยงต่อประชาชนมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรที่

เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และสนับสนุนให้มีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยว (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

จากสถิติของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬาเผยให้เห็นว่าจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน หรือนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการพักค้างคืนรวมกับนักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทย (ไปเช้า-เย็นกลับ) มีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดตราดในช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 2,181,210 คน เพิ่มขึ้น 0.12% จากปี พ.ศ. 2561 ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 37 ของประเทศ ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดตราดช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2562 รายได้อยู่ในลำดับที่ 15 ของประเทศโดยมีรายได้ 19,989.90 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 3.59% จากปี พ.ศ. 2561 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 73/6 หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด อยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเกาะช้างมาทางทิศใต้ระยะทาง 15 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดรวม 93.24 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 58,276 ไร่ 195 ตารางวา มีพื้นที่ทิศเหนือติดต่อกับพื้นที่ตำบลเกาะช้าง ทิศใต้ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยฝั่งอำเภอเกาะกูด ทิศตะวันออกติดต่อกับทะเลอ่าวไทยฝั่งอำเภอแหลมงอบ และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลอ่าวไทย สภาพโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ที่เป็นหมู่เกาะและมีเทือกเขาสูง มีพื้นที่ราบอยู่ประมาณ 15% ของพื้นที่ทั้งหมด ลักษณะพื้นที่เป็นดินเหนียวปนดินร่วนเหมาะแก่การเพาะปลูก พืชไร่ พืชสวน อุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 26 - 30 องศาเซลเซียส อากาศไม่หนาวนัก ฤดูร้อนอากาศร้อนพอสมควร จังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่มีความชุ่มชื้นสูง มีฝนตกประมาณ 7 - 8 เดือน มีผลทำให้อุณหภูมิทั่วไปของจังหวัดไม่แตกต่างกันมากแม้ในช่วงที่เป็นฤดูหนาวหรือฤดูร้อน เกาะช้างได้อยู่ในเขตร้อนชื้น ทำให้ฝนตกตลอดทั้งปีโดยเฉพาะช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ฝนจะตกชุกมาก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 5,500 - 6,500 มิลลิเมตร ลักษณะอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม) ฤดูฝน (มิถุนายน-กันยายน) ฤดูหนาว (ตุลาคม-มกราคม) ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำประมง และทำสวนเป็นหลัก เช่น สวนทุเรียน สวนเงาะ สวนมังคุด สวนมะพร้าว สวนลองกอง สวนส้มโอ และสวนยางพารา ซึ่งถือเป็นอาชีพเศรษฐกิจที่สร้างรายได้หลักให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่บนเกาะช้างประชาชนก็เริ่มหันมาทำอาชีพค้าขายและธุรกิจการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น พื้นที่ของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ เป็นชุมชนชาวประมงเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นหมู่เกาะ มีปะการัง มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ชายฝั่งทะเลเป็นอ่าวขนาดใหญ่เหมาะสำหรับเป็นที่จอดเรือ เช่น อ่าวสลักคอก อ่าวสลักเพชร อ่าวบางเบ้า มีหาดทรายเล็กที่สวยงามและเงียบสงบ ได้แก่ หาดทรายขาว หาดคลองกลอย และชายฝั่งด้านทิศใต้เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ยุทธนาวีเกาะช้าง มีหมู่เกาะที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ได้แก่ เกาะง่าม เกาะเหลายา เกาะทรายขาว เกาะหวาย เกาะคลุ้ม และเกาะไม้ซี้ใหญ่ เกาะไม้ซี้เล็ก นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามอีก 3 แห่ง คือน้ำตกคลองหนึ่ง น้ำตกศรีเพชร และน้ำตกคลองสิบเอ็ด (เทศบาลตำบล เกาะช้างใต้, 2564)

รายงานสรุปผลการศึกษาเพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ 33 เกาะใน 12 จังหวัดและข้อเสนอแนวทางการพัฒนา ได้สรุปการประเมินมาตรฐานคุณภาพเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยอำเภอเกาะช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในหมู่ชาวไทยและชาวต่างชาติ อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ

ของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง มีบริการเรือข้ามฟากที่สามารถนำรถยนต์ข้ามไปบนเกาะได้ จุดเด่น ความง่ายในการเข้าถึง การเดินทางไปเกาะช้างสะดวกมาก มีเรือบริการนักท่องเที่ยวเพียงพอเป็นประจำตลอดฤดูกาล ระยะทางไม่ไกลจากฝั่ง นอกจากนี้เกาะช้างยังอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลักสามารถเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้โดยง่าย แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมีความหลากหลาย สามารถสร้างวงจรในการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มาก หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวน้อย และปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว ศักยภาพด้านเศรษฐกิจชุมชน มีกิจการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และคนในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 80 เป็นเจ้าของกิจการ จุดด้อยการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับระบบนิเวศของพื้นที่ ไม่มีการจัดอบรมพนักงานผู้ประกอบการและชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์ ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และจัดพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละประเภทให้ชัดเจน เช่นพื้นที่ท่องเที่ยว อยู่อาศัย และอนุรักษ์ เป็นต้น ควรส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในการรักษาสิ่งแวดล้อม สร้างเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะ กวดขันการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและจำกัดจำนวนรถบนเกาะเพื่อแก้ปัญหาการจราจรติดขัด โดยต้องควบคู่กับการให้บริการรถประจำทางที่สะดวก ปลอดภัย และราคาสมเหตุสมผล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด และการที่เขตเทศบาลตำบลเกาะช้างได้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกิจกรรมการเก็บขยะและการบำรุงดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นประจำ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้างได้ให้ความสำคัญและสนใจในด้านธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1980) เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะ และพัฒนาการดำเนินงาน ปรับปรุงแนวทาง และวิธีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.3.1 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่าง

กัน
1.3.2 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่าง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 สามารถนำไปเป็นแนวทางในการการปรับปรุง แก้ปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร เพื่อนำไปสู่แนวทางในการวางแผนการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านนาในอย่างยั่งยืน

1.4.2 สามารถส่งเสริมให้ประชาชนของหมู่บ้านสลักเพชร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวป่าชายเลนบ้านนาใน อำเภอกะชัง จังหวัดตราด อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4.3 สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลกะชังใต้ ในการสนับสนุนและพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.5.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่หมู่บ้านสลักเพชร ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านสลักเพชร จำนวน 377 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 743 คน (เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้, 2562, น. 2)

1.5.2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการวิจัยคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกัน ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเกาะช้าง จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จำนวน 1 คน ประชาชนในพื้นที่และผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านสลักเพชร จำนวน 1 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านสลักเพชร จำนวน 1 คน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการที่พัก จำนวน 1 คน ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ จำนวน 1 คน ผู้ประกอบการเดินรถ จำนวน 1 คน ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 1 คน และผู้ประกอบการเดินเรือ จำนวน 1 คน

(2) ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดโดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัว ครอบครัวละ 1 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มประชาชนท้องถิ่นจากสูตรของ ทาโร ยามาเนะ Yamane (1973, อ้างถึงใน อัครวิณ แสงพิบูล, 2561, น. 94) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้จำนวน 195 คน เพื่อความแม่นยำของข้อมูลผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มประชาชนท้องถิ่นเป็นจำนวน 300 คน แล้วทำการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นโดยเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.5.3.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

1.5.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 4 ส่วน (Cohen and Uphoff, 1980) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.5.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเขตพื้นที่รับผิดชอบของเขตหมู่บ้านสลักเพชร เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.5.5 ขอบเขตด้านเวลา

การดำเนินการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในช่วงระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน 2564 ถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2564

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญไว้ ดังนี้

1.6.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการหรือโครงการในการริเริ่มคิด และร่วมกันตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติโครงการ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการนั้น ๆ

1.6.2 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวนประชากร 2,958 คน (เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้, 2562, น. 2)

1.6.3 การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยการจัดให้มีองค์การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวกและควบคุมอย่างเหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยวด้วย

1.6.4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

1.6.5 ป่าชายเลน หมายถึง ระบบนิเวศที่ประกอบไปด้วยพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หลายชนิด ดำรงชีวิตร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นดินเลน น้ำกร่อย และมีน้ำทะเลท่วมถึงอย่างสม่ำเสมอ ป่าชายเลนประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้ถูกปรับให้เป็นไปอย่างสมดุลภายในระบบ ถ้าไม่ถูกรบกวนจากภายนอก

1.6.6 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยซึ่งส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในบริเวณพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่พักอาศัย

1.6.7 เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ หมายถึง เขตการปกครองของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ประกอบไปด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านบางเบา หมู่บ้านสลักเพชร หมู่บ้านแจ็กแบ้ หมู่บ้านสลักคอก และหมู่บ้านสลักเพชรเหนือ เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่เลขที่

73/6 หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้างจังหวัดตราดอยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเกาะช้างมาทางทิศใต้ ระยะทาง 15 กิโลเมตรมีเนื้อที่ทั้งหมดรวม 93.24 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 58,276 ไร่ 195 ตารางวา (เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้, 2562)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาโน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
  - 2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
  - 2.1.2 หลักการพื้นฐาน ลักษณะ และระดับการมีส่วนร่วม
  - 2.1.3 ประเภทของการมีส่วนร่วม
  - 2.1.4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม
  - 2.1.5 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม
  - 2.1.6 วิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
  - 2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว
  - 2.2.2 ประเภทของการท่องเที่ยว
  - 2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
  - 2.2.4 ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสภาวะแวดล้อม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - 2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - 2.3.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
  - 2.3.3 หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
  - 2.3.4 รูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
  - 2.3.5 ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - 2.3.6 แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - 2.3.7 องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 2.4.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 2.4.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 2.4.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 2.4.4 การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- 2.5 บริบทของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
  - 2.5.1 ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไป
  - 2.5.2 วิสัยทัศน์และพันธกิจของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้
  - 2.5.3 แผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้
  - 2.5.4 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น (SWOT Analysis)
  - 2.5.5 ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร จังหวัดตราด
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจตนารมณ์หลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมีบัญญัติอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ อีกมากมาย อีกทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 ก็ได้ให้ความสำคัญของการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ให้มีการปฏิรูประบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินอีกด้วย (ถวิลวดี บุรีกุล, 2548, บทนำ)

คำว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) โดยทั่วไปจะมีความหมายที่กว้างขวาง สำหรับความหมาย ที่พูดถึงในเชิงการพัฒนาชนบทมักจะหมายถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ใน ชุมชนหรือประชาชนในการที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาของภาครัฐเป็นลักษณะการมีส่วนร่วม อย่างหนึ่ง แต่การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้างกว่าอาจจะหมายถึงการเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ของชุมชนโดยตรง (อรพินท์ สพอิชคชัย, 2538, น. 2)

อรรถวรรณ เกิดจันทร์(2557, น. 42) แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจได้พยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจาก ระดับบนลงล่าง (Top - down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom - up) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดของ โอคเลย์ (Oakley, 1984) ได้กล่าวว่า แนวทางจากระดับล่างขึ้นบนนี้เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับแนวคิด การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหาย (Missing ingredient) ในกระบวนการพัฒนา

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายและ ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Cohen and Uphoff (1981) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของ ชุมชน หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพล ต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 105) การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชน หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกขั้นตอนและให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 4) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม คือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549, น. 18) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการ ซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรกเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 2) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และนำเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

ศลิษา หมัดลั้ง (2549, น. 5) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาการดำเนินการ และกิจกรรมในชุมชน โดยร่วมวางแผนโครงการร่วมปฏิบัติงานในลักษณะของการเสียสละแรงงาน บริจาคเงิน วัสดุสิ่งของ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามผลงานด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หรือชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการและพึงประสงค์ของกลุ่มหรือองค์กร

พันธุ์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์ (2557, น. 9) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลของท้องถิ่นนั้น ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของงานใด ๆ ตามกระบวนการทุกขั้นตอนด้วยจิตใจและอารมณ์ในสถานการณ์กลุ่มเป็นผลก่อให้เกิดการกระทำให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

ชนม์บันลือ วรรณพันธุ์ (2561, น. 12) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับโอกาสให้เข้าร่วมในกระบวนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน โดยมีบทบาทในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมปฏิบัติตามแผน และร่วมแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเสมอภาค และร่วมติดตามประเมินผล รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนใดชุมชนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ทั้งในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล เพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชนหรือภายในกลุ่ม รวมทั้งเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดแก่ชุมชนโดยเกิดผลกระทบน้อยที่สุด

2.1.2 หลักการพื้นฐาน ลักษณะ และระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 14-15) หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมมีพื้นฐานสำคัญ

10 ประการที่ควรคำนึงถึง คือ

1. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
2. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด
3. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
4. เชื่อว่าชาวชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนระดับหนึ่ง
5. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นได้
6. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้นเมื่อมีสภาพที่เหมาะสม ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง ผู้ที่จะเข้าร่วมต้องมีอิสรภาพได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้ที่จะเข้าร่วมด้วยต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้ มีการสื่อสาร 2 ทางเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจโครงการตั้งแต่เริ่มต้น จะทำให้ต้องการเข้าร่วมกับโครงการมากยิ่งขึ้น ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการและต่อโครงการนั้น ๆ และเต็มใจในการมีส่วนร่วมด้วย การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปจนเกินกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่กระทบต่อสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง และมีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างดี

7. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อยและชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนั้นการจะให้มีส่วนร่วมจะเอาใจเราฝ่ายเดียวไม่ได้

8. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง คือมีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลแต่ละคน หรือประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม หรือให้มีตัวแทนมามีส่วนร่วมโดยอ้อม

9. ไม่มีสิ่งใดได้มาฟรี ต้องมีการแลกเปลี่ยนกันมีเสียไปบ้างเพื่อที่จะได้มา

10. การมีส่วนร่วมต้องนึกถึงใจของผู้อื่น

สถาบันพระปกเกล้า (2545, น. 3) เจ็อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการ คือ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมที่ประยุกต์จาก Brenes (1994, อ้างถึงใน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2547, น. 15-17) มีประเด็นสำคัญ 10 ประการ ได้แก่

1. ระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ ควรต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่องตามวงจรชีวิตของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมนั้นมีมิติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยทางด้านปริมาณถ้ามีคนมามีส่วนร่วมมากก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดีขึ้นมาก ทางด้านคุณภาพควรให้ผู้มีส่วนร่วม มีมิติที่จะขัดขวางความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลให้ผู้มีส่วนร่วมเสมอภาคกันจึงจะถือว่าเป็นคุณภาพดี

3. จะให้มีการมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง (an end) หรือจะให้เป็นแนวทาง (a mean) คือจะให้เพียงบุคคลต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องก็พอใจคิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งแล้ว หรือพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ต้องทำให้ดี โดยตอบให้ได้ว่า “หลังจากการมีส่วนร่วมแล้วจะมีอะไรดีขึ้น อะไรควรเกิดขึ้นบ้าง” อันเป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่ต้องดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำงานเกิดความสำเร็จดียิ่งขึ้น

4. การมีส่วนร่วมนี้ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอหรือตลอดเวลาก็ได้

5. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและทางการศึกษา

6. สถานการณ์มีส่วนร่วมนั้นต้องคำนึงถึงว่าการมีส่วนร่วมที่แข่งขันมิใช่เกิดขึ้นจากการออกคำสั่ง แต่จะต้องสร้างขึ้นเอง

7. มีคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมพิจารณา โดยคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมนี้ควรมีตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบในจำนวนมากพอสมควร และให้ความหลากหลายมากพอ เพื่อวางแผนดำเนินการให้เหมาะสม

8. การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหาโดยมีส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนได้รู้สภาพที่เป็นจริง

9. คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่มิได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคนคล้ายกันมารวมกันเท่านั้น แต่คนในชุมชนหนึ่ง ๆ มักมีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกันมีค่านิยมร่วมกัน

10. ควรทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะปนอรรณณ์ชั้นประกอบไปบ้าง

กัญญณัฐ วินิตธนะวัฒน์ (2553, น. 8) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นความรู้สึกด้านความคิดและอารมณ์ของแต่ละบุคคล โดยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม หรือชุมชนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ระดับชั้นของการมีส่วนร่วม

หลักการระดับการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับว่าจะมีส่วนร่วมในเรื่องประเภทใด หรือขั้นตอนใด แต่หลักใหญ่อาจแบ่งเป็น 5 ระดับอย่างกว้าง ๆ (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2547, น. 17-18) ได้แก่

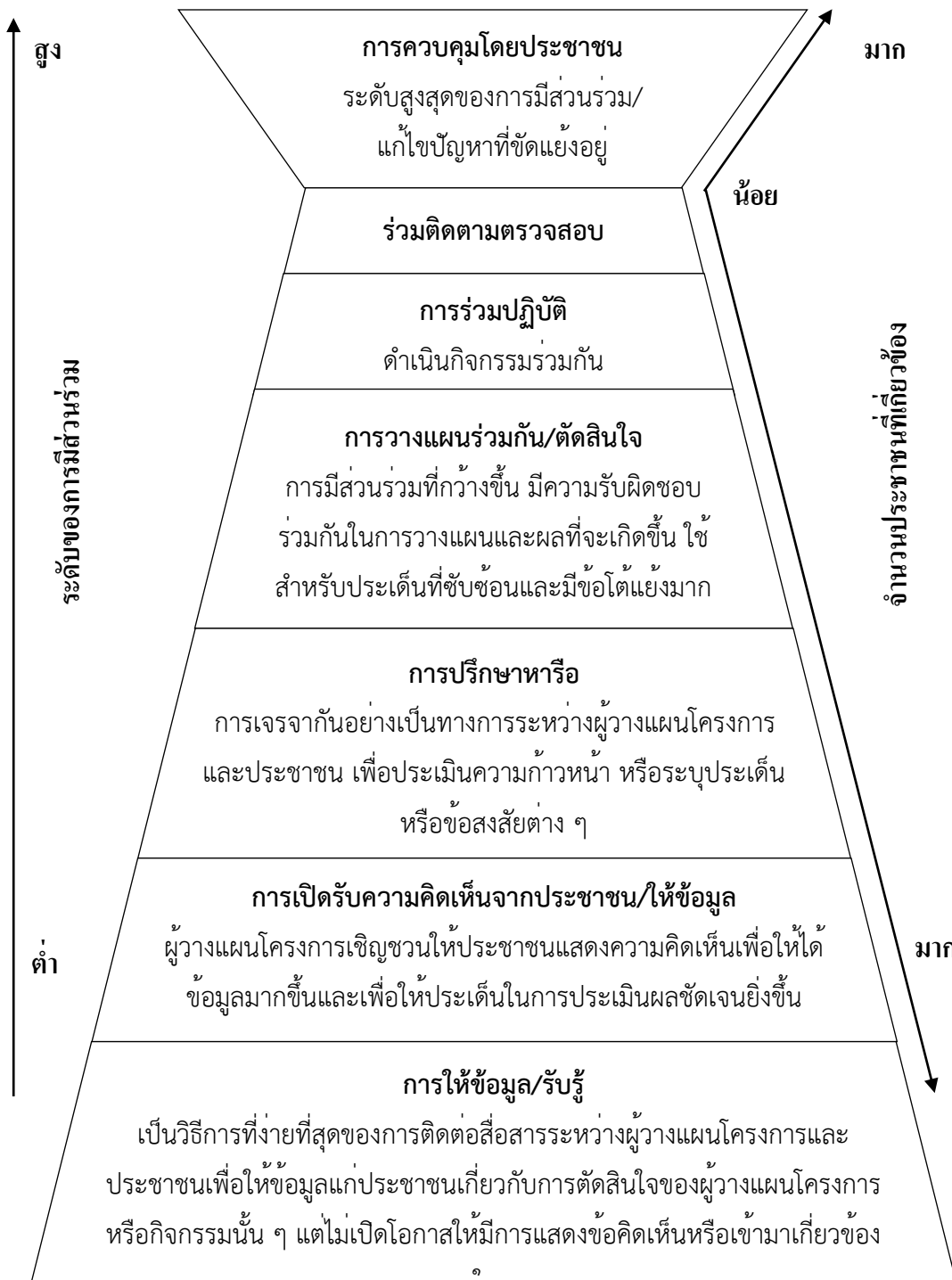
1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Co-decision) โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียโดยแบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้ ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ และตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมทำ

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน

สถาบันพระปกเกล้า (2545, น. 9-12) ได้แบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปหาสูงสุดออกเป็น 7 ระดับ ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล
2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน
3. ระดับการปรึกษาหารือ
4. ระดับการวางแผนร่วมกัน
5. ระดับการปฏิบัติ
6. ระดับร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล
7. ระดับการควบคุมโดยประชาชน

ภาพที่ 2.1 แสดงระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า (2545, น. 9-12)

2.1.3 ประเภทของการมีส่วนร่วม

เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2545, อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี, 2562, น. 191) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมชุมชนแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เสมอภาคกันกล่าวคือ บุคคลหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกบุคคลหนึ่ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้จักความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมเพียงบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายและให้ความหมายไว้ดังนี้

Fornaroff (1980, p.104) ได้เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 6) และ อัครวัฒน์ ชัยวงศ์ ดำรงกิจเกษตร (2557, น. 12-13) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) โดยได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 ริเริ่มตัดสินใจ เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 ดำเนินการตัดสินใจ เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การตัดสินใจปฏิบัติการ เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุ อุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการ

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติ จะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefit) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดส่วนร่วมด้วย

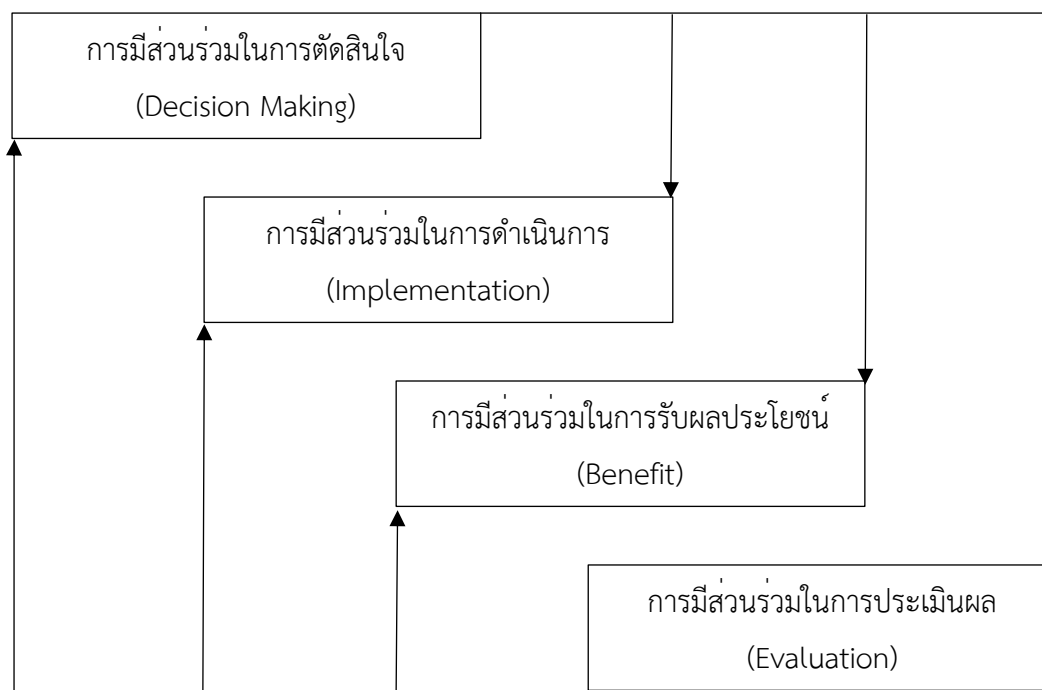
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) แบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผล วิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่ บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรร นั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มี โอกาสได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการมีส่วนร่วมตามแนวคิด

ที่มา: Cohen and Uphoff (1980)

อภิญา กังสนารักษ์ (2544, อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี, 2562, น. 189) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ค้นหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ร่วมตัดสินใจ กำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินการ รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยร่วมช่วยเหลือ ด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการเพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดการประเมินผลเป็นระยะมีความต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในครั้งเดียว

ถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 2) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

อรวรรณ เกิดจันทร์ (2557, น. 47) ได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปได้ 5 ด้านดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมการวางแผน ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ธวัชชัย กุลนรา (2555, น. 11) ได้สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ 6 ขั้นตอน ขั้นแรก ได้แก่ ขั้นการค้นปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข ขั้นตอนที่สอง ได้แก่ ขั้นการตัดสินใจกำหนดความต้องการ ขั้นตอนที่สาม ได้แก่ ขั้นลำดับความสำคัญของการมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่สี่ ได้แก่ ขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ แนวทางในการดำเนินงานและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ในขั้นตอนที่ห้า ได้แก่ ขั้นการดำเนินการตามโครงการและ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน และขั้นตอนสุดท้ายคือ ขั้นการประเมินผลของการมีส่วนร่วม

อคิน รพีพัฒน์ (2547, น. 49) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหมาย หลักการพื้นฐาน ลักษณะ ระดับขั้นและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกันมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสรุปแนวคิดจากบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กล่าวในข้างต้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาขั้นตอนการมีส่วนร่วม และการออกแบบเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในงานวิจัย โดยการนำแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ข้อมูลจาก ถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 2) อัครวัฒน์ ชัยวงศ์ ดำรงกิจเกษตร (2557, น. 12-13) และอคิน รพีพัฒน์ (2547, น. 49) ได้แบ่งกลุ่มการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในขั้นตอน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งสิ้นสุด

2.1.5 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

ธวัชชัย กุลนรา (2555, น. 9) ปัจจัยการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมเกิดจากลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ ปัจจัยที่สอง ได้แก่ ลักษณะทางเศรษฐกิจ เช่น อาชีพ รายได้ และปัจจัยที่สามคือการได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

Koufman (1949, p.7) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบทพบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อรธณพ เนตรทิพย์ (2551, น. 14) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เพศ อายุ สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา ระยะทางจากสถานที่ เป็นต้น และปัจจัยด้านส่วนบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ลักษณะทางจิตวิทยา ความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ใด ๆ เป็นต้น

นาคม ชีรสวรรณจักร (2541, น. 23) ได้สรุปในงานวิจัยไว้ว่า ปัจจัยเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และปัจจัยอื่น ๆ เช่น จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว สถานภาพการทำงาน

จากการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เพศ อายุ สถานภาพทางสังคม รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ เป็นต้น และปัจจัยส่วนบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความรู้ความเข้าใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือความรู้สึกต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เป็นต้น

2.1.6 วิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม

สถาบันพระปกเกล้า (2548, น. 15-26) ได้เสนอวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังชุมชนโดยมีความเหมาะสมแตกต่างกันไปตามบริบทของเนื้อหา พื้นที่ ผู้เกี่ยวข้อง ทรัพยากร ที่มีและสภาพแวดล้อม ได้แก่

1. คณะตุลาการภาคประชาชน (Citizens Juries)
2. คณะกรรมการภาคประชาชน (Citizens Panels)
3. ส่วนวางแผน (Planning Cells)
4. การประชุมเพื่อหาฉันทมติ (Consensus Conference)
5. การสำรวจความคิดเห็นเชิงเสนอแนะ (Deliberating Polling)
6. กลุ่มอภิปราย (Discussion Group)
7. การประชุมกลุ่ม (Focus Groups)
8. การสร้างฉันทมติ (Consensus building exercise)
9. การทำการสำรวจความคิดเห็น (Surveys)
10. ประชาพิจารณ์ (Public Hearings)
11. การเปิดที่ทำการ (Open Houses)
12. คณะกรรมการที่ปรึกษาประชาชน (Citizen Advisory Committee)
13. การวางแผนชุมชน (Community Planning)
14. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Visioning)
15. การแจ้งให้ทราบ การแบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบและการชักชวนเพื่อให้แสดงความคิดเห็น (Notification, Distribution and Solicitation of Comments)
16. ประชามติ (Referenda)
17. ประชามติแบบมีโครงสร้าง (Structured Value Referenda)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทาง (Travel) ที่มีเงื่อนไข 3 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, น. 15) คือ

1. การเดินทาง (Travel) หมายถึงการเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสันทนาการ โดยมีการวางแผนการเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือระยะทางไกลก็ได้

2. จุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึงจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราวแล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิมหรือภูมิลำเนาเดิม โดยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้เวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่ง ณ ที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

3. ความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึงมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งผู้เดินทางคนหนึ่งอาจมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้

Goeldner and Ritchie (2066, อ้างถึงใน นิติศา ศิลปะเสรีรัฐ, 2560, น. 2) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกระบวนการ กิจกรรม และผลที่ได้จากความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ให้บริการ การท่องเที่ยว เจ้าของบ้าน ชุมชน รัฐบาล และสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ปัจจัย คือ การเดินทาง ที่พักแรม และการรับประทานอาหารนอกบ้าน

จตุพร ชุณหะวัณ (2556, น. 13) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางด้วยความสนใจของบุคคลจากสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การศึกษา ศาสนา กีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อธุรกิจ การประชุมสัมมนา เป็นต้น

คมลักษณ์ สงทิว (2557, น. 10) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า ท่องเที่ยว คือ การเดินทางด้วยความเต็มใจในช่วงเวลาว่างของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างจากที่อยู่อาศัยเดิมของตนเอง โดยการเดินทางจะไม่ได้สนใจระยะทางที่เดินทางไปว่าจะไกลหรือใกล้ และต้องมีการพักระหว่างเดินทางหรือไม่ และในช่วงระหว่างการเดินทางดังกล่าวจะมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นร่วมด้วย ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางของแต่ละบุคคล โดยทั้งนี้การเดินทางไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือการไปอยู่พำนักเป็นการถาวร

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตนเองต้องการ โดยการเดินทางไปที่ได้ที่หนึ่งอันเป็นจุดหมายปลายทาง เพื่อประกอบกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว

2.2.2 ประเภทของการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, น. 21-24) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวได้เป็น 5 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ

1. การแบ่งประเภทตามสภาพภูมิศาสตร์ของการเดินทาง
2. การแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง
3. การแบ่งประเภทตามลักษณะของการเดินทาง

4. การแบ่งประเภทตามการตลาด
5. การแบ่งประเภทตามการจัดการ

2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, น. 82-84) องค์ประกอบการท่องเที่ยวประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ

1. ทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วย ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งสามารถเข้าถึง (Accessibility) และทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Amenities)

2. การตลาดท่องเที่ยว ความพยายามของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่จะวิเคราะห์ให้ทราบว่า มีทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวอะไรบ้างที่จะสามารถขายให้แก่นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้ สำหรับการวิเคราะห์ด้านการตลาดท่องเที่ยวจะต้องทำการวิเคราะห์ 2 ด้าน คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

3. นักท่องเที่ยว บุคคลที่เดินทางอยู่ในประเทศหนึ่งประเทศใดที่มีบ้านเมืองที่อาศัยอยู่เป็นประจำเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง โดยมีได้ไปประกอบอาชีพ โดยแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวตามอำนาจซื้อออกได้ 3 ประเภท คือ นักท่องเที่ยวประเภทหรูหรา นักท่องเที่ยวประเภทระดับกลาง และนักท่องเที่ยวประเภทระดับมวลชน

4. โลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยว การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายบุคคลหรือนักท่องเที่ยวด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์การขนส่งจากที่อยู่อาศัยประจำไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามความประสงค์ของนักท่องเที่ยวนั้น ๆ โดยสามารถแบ่งธุรกิจโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศไทยออกได้ 4 ประเภท คือ ธุรกิจโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ ธุรกิจโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวด้วยรถไฟ ธุรกิจโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวด้วยเรือ และธุรกิจโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวด้วยเครื่องบิน

Mill and Morrison (1992, p. 201) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจซึ่งเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในพื้นที่
2. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวขณะที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว

3. สาธารณูปโภคและการขนส่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้

4. การต้อนรับด้วยไมตรีของเจ้าบ้านซึ่งทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างราบรื่นและประทับใจแก่ผู้มาเยือน

2.2.4 ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสภาวะแวดล้อม

การท่องเที่ยวมีบทบาทและความสำคัญในทุก ๆ ด้าน ต่อมวลมนุษยชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตนเองพัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศ ผลที่สุดคือ ความเจริญก้าวหน้าเกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งควบคู่กับสันติภาพของโลก แต่ในขณะเดียวกันเมื่อการท่องเที่ยวเจริญเติบโตและได้รับ

การพัฒนา จนเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่งให้กับประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ ก่อนจะมีรายได้ก็ต้องมีการผลิต การแปรรูปวัตถุดิบตามกระบวนการต่าง ๆ นั่นคือ มีการใช้วัตถุดิบ และวัตถุดิบทางการท่องเที่ยวก็คือ สภาวะแวดล้อม ดังนั้นการกระทำอันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมอย่างแน่นอน โดยผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีผลต่อสภาวะแวดล้อม มีดังนี้ (นิศศา ศิลปะเสรษฐ, 2560, น. 67-76)

1. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) สภาวะแวดล้อมทางกายภาพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ชายหาด ทะเล แม่น้ำ ถ้ำ เป็นต้น และสภาวะแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม โบราณวัตถุสถานและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

2. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Environment) ที่สำคัญคือผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่มีค่าครองชีพสูงขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมาก หมายถึงมีอุปสงค์ (Demand) หรือความต้องการสูงขึ้น (Power) ผลกระทบต่อการจ้างงานยิ่งท้องถิ่นที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญเติบโตท้องถิ่นนั้นจำเป็นต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน ค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น และผลกระทบต่ออาชีพ การท่องเที่ยวมีผลกระทบโดยตรงต่ออาชีพของประชาชนในท้องถิ่น มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมสูญหายไป

3. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางสังคม คือก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจดีขึ้น แต่ค่าครองชีพก็สูงขึ้นตามด้วยในขณะที่ประชาชนในสังคมนั้นส่วนหนึ่งยังมีรายได้คงที่ไม่ได้สูงตาม จึงเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัญหาโสเภณีหรือปัญหาเพศพาณิชย์ ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และปัญหาในความไม่เสมอภาคในการมุ่งเน้นการพัฒนาเฉพาะพื้นที่

4. ผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทำให้ค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวเป็นผู้นำเอาวัฒนธรรมของชาติตนเข้าไปในประเทศที่ตนไปท่องเที่ยวและผู้คนในท้องถิ่นมีการยอมรับวัฒนธรรมนั้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมหรือบางอย่างสูญหายไป เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเทศกาลประเพณี

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยมเพื่อดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืน

2.3.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 5) ได้สรุปลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่าควรประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและวัฒนธรรม
2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว
6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

2.3.3 หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Shirley (2009, อ้างถึงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา, 2557, น. 6-7) หลักการพื้นฐาน (Principles) ของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 ประการ คือ

1. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable)
2. การลดการบริโภคและของเสียที่เกินความจำเป็น (Reducing over Consumption and Waste)
3. การรักษาความหลากหลาย (Maintaining Diversity)
4. การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning)
5. การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economic)
6. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities)
7. การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Consulting Stakeholders and the Public)
8. การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff)
9. การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly)
10. การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research)

2.3.4 รูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 8-11) การจัดประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development) หรือเรียกว่าประชุม Earth Summit ขึ้นที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิลเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992

(พ.ศ. 2535) หรือที่เรียกอีกชื่อว่า Rio Summit และได้รับลงนามรับรองแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) โดยมีผู้นำจากทั่วโลก 179 ประเทศร่วมลงนามรับรอง ซึ่งแผนปฏิบัติการ 21 นี้ เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการกำหนดนโยบายภาคีรัฐบาล เอกชน จากแผนปฏิบัติการ 21 ดังกล่าวข้างต้นทำให้การท่องเที่ยวต้องปรับตัวสู่ความยั่งยืนที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้ นำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อีก 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีกระบวนการเรียนรู้กันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมหรือชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและรวมถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวสุขภาพทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมะและศาสนา เป็นต้น

2.3.5 ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 23) ได้ให้ความหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นใหม่ต่อไปในการที่จะตอบสนอง ความต้องการของตนเอง โดยยึดหลักการความยุติธรรมในสังคมนระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับชนรุ่นต่อไป และความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นเดียวกัน ด้วยการคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ เพื่อเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สมดุลและผสมผสานทั้งการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

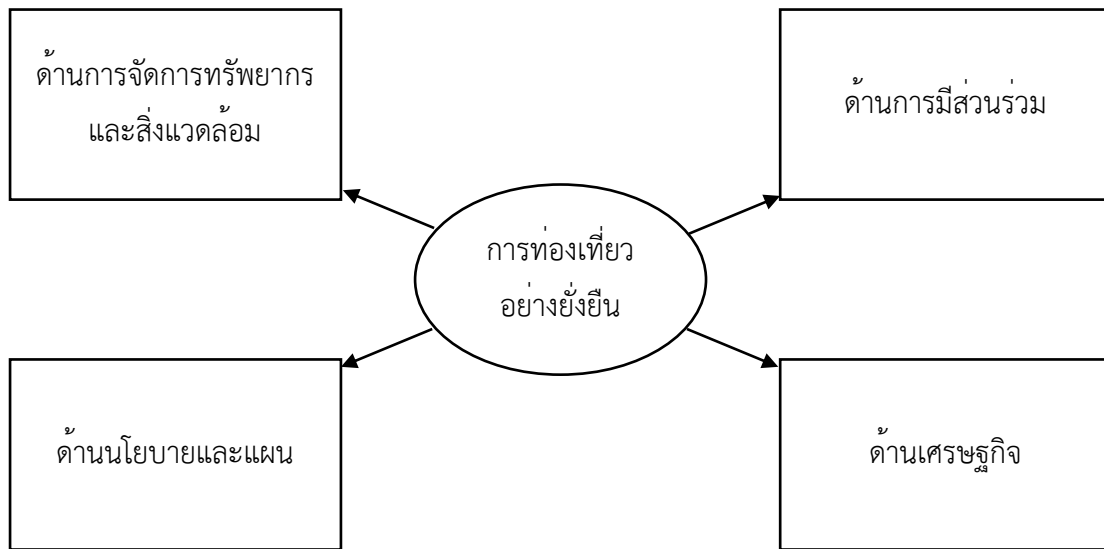
สุชิน แสงละออ (2551, น. 13) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหมายถึง การให้ความสำคัญต่อท้องถิ่นต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างสมดุลในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์โดยไม่ทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในอนาคต

2.3.6 แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 23) ได้สรุปแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ 3 มิติ คือ

1. มิติด้านการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
2. มิติด้านการสร้างสภาพจิตใจให้แก่นักท่องเที่ยว
3. มิติด้านการสร้างมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

สุชิน แสงละออ (2551, น. 13-14) ได้สรุปหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างสมดุล พร้อมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์สูงสุดของท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้อาจหมายถึงผลประโยชน์ในทางสังคมหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทั้งยังสามารถที่จะคงรักษาสภาพแวดล้อมให้มีผลกระทบให้น้อยที่สุด นอกจากนี้จะต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในระยะยาว

ภาพที่ 2.3 แสดงหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา: สุชิน แสงละออ (2551, น. 13-14)

2.3.7 องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557, น. 24) ได้สรุปองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ 6 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว
2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว
3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว
4. องค์ประกอบด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่น
6. องค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากคำภาษาอังกฤษ "Ecotourism" ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่างคำว่า "Ecology" ที่แปลว่า นิเวศวิทยา และคำว่า "Tourism" ที่แปลว่า การท่องเที่ยว นอกจากนี้ในวงการการ

ท่องเที่ยวยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่น ๆ อีกได้แก่ Nature tourism, Bio tourism, Green tourism เป็นต้น เพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันไปตามพื้นที่ภูมิประเทศและทิศทางการปฏิบัติของผู้ให้ความหมาย สำหรับประเทศไทยเดิมมีการเรียกขานต่าง ๆ กัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ นิเวศสัญจร เป็นต้น ปัจจุบันในแวดวงนักวิชาการ ได้ใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งได้มีการรับรองจากราชบัณฑิตยสถานแห่งประเทศไทย (สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540, น. 1)

2.4.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540, น. 48 - 49) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีการจัดการรักษาสีเขียวและมีการให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงแตกต่างจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ในแง่การจัดการท่องเที่ยวและการให้การศึกษา โดยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะครอบคลุมการจัดการการท่องเที่ยวที่กว้างขวางกว่า แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีการให้การศึกษาแก่ผู้ท่องเที่ยวเพียงแค่นี้ให้มีการจัดการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเป็นสำคัญ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอาจไม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็ได้

อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ (2554, น. 68) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการเที่ยวในรูปแบบของการไปแหล่งที่เป็นธรรมชาติ หรือท้องถิ่นที่มีความบริสุทธิ์ของชีวิตดั้งเดิม โดยผู้เดินทางไม่ก่อให้เกิดความเสียหายทำลายรบกวนแต่อย่างใด แต่มีจุดประสงค์เพื่อหาความรู้ในธรรมชาติเหล่านั้นด้วยความรู้สึกที่ดี

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540, น. 15) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เพ็ญศิริ ศรีคำภา (2548, น. 188) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า หมายถึงการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้ และสัมผัสกับระบบนิเวศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างชัดเจนกับความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อันเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) แม้ว่าจะมีการคาบเกี่ยวกันในเชิงพื้นที่ก็ตาม เว้นแต่จะรวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติเข้าเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้น ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) ก็ไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวนั้น ๆ ด้วย

อรณพ เนตรทิพย์ (2551, น. 23) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันโดยมีผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ทั้งในแหล่งการ

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการรักษาระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมและก่อผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2554, น. 37) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีความหมาย ดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่ารวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

2. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยมีความร่วมรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดประโยชน์ทางสังคมเศรษฐกิจ ต่อชุมชนท้องถิ่น

3. การท่องเที่ยวที่เข้าไปสัมผัสธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการให้ความรู้ทางนิเวศวิทยาเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้เพิ่มขึ้นถึงสภาพทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

4. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

Elizabeth (1991, p. 4-8) ผู้ทำวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแถบลาตินอเมริกา และหมู่เกาะแคริบเบียน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากรายได้สำหรับการดูแลพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

2.4.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุดม เขยแก้ว และคณะ (2554, น. 68) ได้กำหนดลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือรูปแบบ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบในการท่องเที่ยวที่มีการคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้มีความสมดุลกับความสามารถที่จะกระทำการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่

2. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจหลักอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และหรือวัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิมและบริสุทธิ์ ห่างไกลความเจริญแบบสังคมเมือง

3. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้คนท้องถิ่นอาศัยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด

4. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสัตว์ป่า
ทิพวรรณ พุ่มมณี (2554, น. 40) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่รักษาความสมดุลระหว่างระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมกับผลประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจ จึงมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ

2. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์ และวิถีชุมชน
3. มีการจัดการที่เป็นระบบในเรื่องของสิ่งแวดล้อม และการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าของสถานที่ มัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยว
4. มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
5. ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค
6. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ ประทับใจ ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่

2.4.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาจครอบคลุมขอบเขต 4 ประการ ได้แก่ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540, น. 42-48)

1. เป็นแหล่งการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature-Based) เป็นหลักที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identical or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco System) ในพื้นที่นั้น ๆ
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Management) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) ความประทับใจ (Appreciate) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง
4. เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local benefit) โดยหมายถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดแล้วท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพหากการท่องเที่ยวได้มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ (2554, น. 70-71) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกันเป็นพื้นฐานกัน 4 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้น ๆ การท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ
2. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีและถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

3. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ป้องกันและกำจัดมลพิษ อีกทั้งควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตและยั่งยืนให้เกิดการเป็นการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นร่วมคิด วางแผน ปฏิบัติตาม ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ร่วมบำรุงรักษาทรัพยากร อันก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เป็นการร่วมมือจากระดับล่างไปจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงผู้เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2554, น. 41) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ของแหล่งนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based Tourism)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ การท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต โดยจะให้ความสำคัญในด้านขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) และความประทับใจ (Appreciation) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ถือเป็น การท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmentally Education-based Tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคำนึงถึงการมีส่วนร่วมชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น (Local benefit) ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว และในที่สุดแล้วท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) คือ ประชากรท้องถิ่นจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation-based tourism)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 6 ด้าน (เพ็ญศิริ ศรีคำภา, 2548, น. 193-195) ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (Nature-based Tourism) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม (Environmental Education-Based Tourism) โดยมีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
3. องค์ประกอบด้านการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการให้บริการอย่างมีคุณภาพ (Service Quality-Based Tourism) เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว
4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่การคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ (Marketing Quality-Based Tourism) โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-Based Tourism) โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวเกือบตลอดกระบวนการเพื่อให้ก่อผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น
6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวธรรมชาติแก่ผู้เกี่ยวข้อง (Consciousness-Based Tourism)

2.4.4 การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ (2554, น. 69-70) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ มุ่งให้ความรู้แลเพิ่มประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว ให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประกอบด้วยข้อกำหนดต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสมาคมไทย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัยกำหนด ดังนี้

1. มีการจัดการพื้นที่ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์การภาครัฐบาล องค์การเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์การบริหารท้องถิ่น (เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล)
2. มีความพร้อมในด้านของการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ และภายในศูนย์มีบริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีจุดแนะนำและให้บริการข่าวสารที่เข้าหาได้ง่าย มุมจัดนิทรรศการ มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ห้องสุขา การจัดการในลักษณะเจ้าของบ้านที่ดีและมีความปลอดภัยสูงสุด
3. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่รอบรู้ถูกต้องและจริงจัง
4. หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรม จะต้องเป็นที่พักแรมที่อยู่ในระดับที่มีการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกลงลักษณะ

5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
6. มีแผนที่ และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้ต่อนักท่องเที่ยว
7. มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปและกลับในเส้นทางเดิม โดยที่เส้นทางเป็นแบบทางรอบหรือวงกลมระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตรเป็นต้นไป
8. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
9. มีแผนพัฒนาพื้นที่มีนโยบายต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน
10. มีแผนพัฒนาบุคลากรตลอดจนการบริการขึ้นสู่ระดับมาตรฐานสากล
11. มีการกำหนดขีดความสามารถเพื่อการรองรับของพื้นที่จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2.5 บริบทของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด (เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้, 2562)

2.5.1 ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไป

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 77/6 หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด อยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเกาะช้างมาทางทิศใต้ระยะทาง 13 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดรวม 93.75 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 58,276 ไร่ 195 ตารางวา

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลและมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและเทศบาลตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 25 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2539 จัดตั้งให้สภาตำบลเกาะช้างใต้เป็นเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 โดยมีนายสมบุรณ์ หงษ์ร่อน กำนันตำบลเกาะช้างใต้เป็นประธานกรรมการบริหาร (โดยตำแหน่ง) คนแรก และได้เปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีนายจักรกฤษณ์ สลักเพชรเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนปัจจุบัน (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2556)

พิกัดที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

อาณาเขตติดต่อ	ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	พื้นที่ตำบลเกาะช้าง
	ทิศใต้	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย อำเภอเกาะกูด
	ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย อำเภอแหลมงอบ
	ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย

ภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นพื้นที่หมู่เกาะและมีเทือกเขาสูง มีพื้นที่ราบอยู่ประมาณ 15% ของพื้นที่ทั้งหมด ลักษณะพื้นที่เป็นดินเหนียวปนดินร่วนเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน อุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 26 - 30 องศาเซลเซียส อากาศไม่หนาวนัก ฤดูร้อนอากาศร้อนปานกลาง จังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่มีความชุ่มชื้นสูง มีฝนตกประมาณ 7 - 8 เดือน มีผลทำให้อุณหภูมิทั่วไปของจังหวัดไม่แตกต่างกันมากแม้ในช่วงที่เป็นฤดูหนาวหรือฤดูร้อนตำบลเกาะช้างใต้อยู่ในเขตร้อนชื้น ทำให้ฝนตกตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลม

มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนพฤษภาคม- ตุลาคม ฝนจะตกชุกมาก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 5,500 - 6,500 มิลลิเมตร ลักษณะอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน (ก.พ.- พ.ค.) ฤดูฝน (มิ.ย.- ก.ย.) และฤดูหนาว (ต.ค.- ม.ค.)

จำนวนหมู่บ้านและประชากร

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนหมู่บ้านและประชากรเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		จำนวน ประชากรรวม	ครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
1	บ้านบางเบา	290	276	566	455
2	บ้านสลักเพชร	390	353	743	377
3	บ้านแจ็กแบ	226	204	430	242
4	บ้านสลักคอก	242	242	482	187
5	บ้านสลักเพชรเหนือ	265	259	524	204
รวม		1,413	1,334	2,747	1,465

หมู่ที่ 1 บ้านบางเบาพื้นที่การปกครองจำนวน - ตารางกิโลเมตรระยะห่างจากจังหวัด 60 กิโลเมตร มี นายมานพ ประสงค์สิน เป็นผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่ 2 บ้านสลักเพชรพื้นที่การปกครองจำนวน - ตารางกิโลเมตรระยะห่างจากจังหวัด 44 กิโลเมตรมี นายพรหมชนะ บุญล้อม เป็นผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่ 3 บ้านแจ็กแบ พื้นที่การปกครองจำนวน - ตารางกิโลเมตรระยะห่างจากจังหวัด 45 กิโลเมตร มี นายสมคิด สายสังข์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่ 4 บ้านสลักคอก พื้นที่การปกครองจำนวน - ตารางกิโลเมตร ระยะห่างจากจังหวัด 40 กิโลเมตร มี นางอารีลักษณ์ ทัศนากกรเป็นผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ พื้นที่การปกครองจำนวน - ตารางกิโลเมตรระยะห่างจากจังหวัด 43 กิโลเมตรมี นายชัยวิทย์ ป้อกศร เป็นผู้ใหญ่บ้าน

การศึกษา

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบางเบา จำนวนเด็กเล็ก 26 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสลักคอก จำนวนเด็กเล็ก 18 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสลักเพชร จำนวนเด็กเล็ก 22 คน

มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพฐ.) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางเบา โรงเรียนวัดวิชคามคชทวีป และโรงเรียนวัดสลักเพชร (ขยายโอกาส)

การสาธารณสุข

มีสถานบริการสาธารณสุข จำนวน 3 แห่งดังนี้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบางบัว
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแจ๊กแบ๊ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสลักเพชร

การรักษาความสงบเรียบร้อย

สถานีตำรวจชุมชน จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ

ทรัพยากรธรรมชาติ

วิถีชีวิตชาวบ้านเป็นชุมชนชาวประมงเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
เนื่องจากเป็นหมู่เกาะ มีปะการัง มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ชายฝั่งทะเลเป็นอ่าวขนาดใหญ่เหมาะสำหรับเป็น
ที่จอดเรือ เช่น อ่าวสลักคอก อ่าวสลักเพชร อ่าวบางบัว มีหาดทรายที่สวยงามและเงียบสงบ ได้แก่ หาดทราย
ยาว หาดคลองกลอย และชายฝั่งด้านทิศใต้เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ยุทธนาวีเกาะช้าง มีหมู่เกาะที่เหมาะสมแก่การ
ท่องเที่ยว ได้แก่ เกาะง่าม เกาะเหลายา เกาะทรายขาว เกาะหวาย เกาะคลุ้ม เกาะไม้ซี้เล็ก และเกาะไม้ซี้ใหญ่
นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามอีก 3 แห่ง คือ น้ำตกคลองหนึ่ง น้ำตกคีรีเพชรและน้ำตกคลองสิเบียดในเขต
เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำ, ลำห้วย จำนวน 2 สาย หนองน้ำ จำนวน
1 แห่ง และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝายขนาดเล็ก จำนวน 9 แห่ง ถังเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง สระเก็บน้ำ
จำนวน 3 แห่ง บ่อน้ำตื้น จำนวน 1 แห่ง ประปาจำนวน 1 แห่ง และบ่อน้ำบาดาล จำนวน 7 แห่ง

มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 2 ตันต่อวัน สามารถเก็บขนขยะได้หมดในแต่ละวัน โดยรถเก็บขยะ จำนวน
3 คัน แยกเป็นรถบรรทุกขยะ ชนิด 6 ล้อขนาดบรรจุ 5 ตัน จำนวน 2 คัน และรถยนต์เก็บขนขยะ ชนิด 4 ล้อ
ขนาดบรรจุ 1 ตัน จำนวน 1 คัน ที่ดินสำหรับกำจัดขยะ จำนวน 5ไร่ เป็นที่ดินของอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและ
พันธุ์พืช ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ห่างจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะ
ช้างใต้ประมาณ 30 กิโลเมตร

มีวัดจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วัดบางบัว วัดวิชคามคชทวีป และวัดสลักเพชร มีสำนักสงฆ์ 1 แห่ง คือ
สำนักสงฆ์โรงถ่าน

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น

1. ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

ในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 15 สาย ถนนลูกรัง
จำนวน 2 สาย สะพาน จำนวน 10 แห่ง แหล่งน้ำดิบที่นำมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติและฝายขนาดเล็กสำหรับ
กักเก็บน้ำภายในหมู่บ้าน มีชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 1 ชุมสาย

หน่วยงานราชการในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ มี 7 แห่ง ได้แก่ สถานีตำรวจประจำตำบล
จำนวน 1 แห่ง หน่วยงานอุทยานหมู่เกาะช้าง จำนวน 3 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 แห่ง
โรงเรียนมัธยมศึกษา (ขยายโอกาส) จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง และเทศบาลตำบล
เกาะช้างใต้ จำนวน 1 แห่ง

การคมนาคม การจราจร

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด รวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้านมีรายละเอียดดังนี้ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 สายสุขุมวิท ระยะทาง 315 ก.ม. ทางหลวงจังหวัดสายตราด - แหลมงอบ ระยะทาง 16 ก.ม. ทางหลวงชนบทเป็นถนนลาดยางแอสฟัลติกส์ จำนวน 6 สาย ทางชนบทเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 12 สาย ทางชนบทเป็นถนนหินคลุก จำนวน 5 สาย และทางชนบทเป็นถนนลูกรัง จำนวน 2 สาย

การประปา

กิจการประปาหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ หมู่ที่ 1 ประปาหมู่บ้านบางเบา หมู่ที่ 3 ประปาหมู่บ้านแจ็กแบริ์ หมู่ที่ 4 ประปาหมู่บ้านสลักบ้านสลักคอก หมู่ที่ 5 ประปาหมู่บ้านสลักเพชรเหนือ และประปาภูเขาทั้ง 5 หมู่บ้าน

การโทรคมนาคม

ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 9 แห่ง มีสถานที่ตั้ง ดังนี้ ในหมู่บ้านบางเบา จำนวน 3 แห่ง หน้าบ้านนายสมบุรณ์ หงส์ร้อน หมู่ที่ 2 หน้าทำการไปรษณีย์อนุญาตตำบลเกาะช้างใต้ หมู่ที่ 2 หน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแจ็กแบริ์ หมู่ที่ 3 บริเวณบ้านนางจ้วน หมู่ที่ 4 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสลักเพชร หมู่ที่ 5 และหน้าบ้านนางสาวยุพิน อินทปราณี หมู่ที่ 5

อาชีพ

ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำประมงและทำสวนเป็นหลัก เช่น สวนทุเรียน สวนเงาะ สวนมังคุด สวนมะพร้าว สวนลองกอง สวนส้มโอ และสวนยางพารา ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่บนเกาะช้าง ประชาชนก็เริ่มหันมาทำอาชีพค้าขายและธุรกิจการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

การอุตสาหกรรม

บิ๊มน้ำมัน (บิ๊มหลอด) จำนวน 2 แห่ง โรงก๊าชหุงต้ม จำนวน 1 แห่ง และโรงผลิตน้ำดื่มและน้ำแข็ง จำนวน 5 แห่ง

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

โรงแรมจำนวน 6 แห่ง โฮมสเตย์ จำนวน 41 แห่ง รีสอร์ท จำนวน 45 แห่ง บังกะโล จำนวน 31 แห่ง เรือนำเที่ยว จำนวน 30 ลำ ชมรมนำเที่ยวพื้นบ้าน จำนวน 3 แห่ง และสินค้าโอท็อป จำนวน 4 แห่ง

2.5.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

วิสัยทัศน์

“ฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสีเขียวชั้นนำในอาเซียน ฐานการผลิต และจำหน่ายผลไม้ ประมง และปศุสัตว์เพื่อการส่งออก แหล่งท่องเที่ยว ชายทะเลนานาชาติ เชนิเวศ เชนเกษตร เชนสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ชายแดนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและประตูสู่เศรษฐกิจโลก”

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและเพียงพอ

2. พัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสำเร็จ
ความสามารถ

3. ส่งเสริมทักษะด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่มขึ้นพัฒนากลุ่มเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาการ

ท่องเที่ยว

อำนาจหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และเทศบาล ตำบล พ.ศ. 2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) ดังนี้

1. พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)
2. มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 ดังนี้
  - 2.1 จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
  - 2.2 การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะ

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
- 2.7 คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

3. มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 68 ดังนี้

- 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 3.2 ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
- 3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีตลาดท่าเทียบเรือ และทำ
ข้ามกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ การท่องเที่ยว การผังเมือง

2.5.3 แผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

นโยบายของนายกเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ โดยนายจักรกฤษณ์ สลักเพชร นายกเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ได้แถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2556 โดยคำนึงถึงปัญหาความต้องการของประชาชนชาวเกาะช้างใต้รวมถึงสถานการณ์การเงิน การคลัง และการมีส่วนร่วมจากสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ หน่วยงานราชการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนเป็นสำคัญ โดยมีนโยบาย 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
  - 1.1 จัดสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ และขุดลอกคลองต่าง ๆ
  - 1.2 จัดสร้าง ปรับปรุง และบริหารจัดการทำเทียบเรือเพื่อการประมงและการท่องเที่ยว
  - 1.3 จัดให้มีระบบประปา เพื่อให้ประชาชนได้ใช้น้ำสะอาด
  - 1.4 จัดให้มีระบบไฟฟ้าครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง
  - 1.5 จัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อจำนวนประชากร และนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น
2. ด้านเศรษฐกิจ
  - 2.1 ส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของชาวเกาะช้างใต้ เพื่อให้กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการภายในกลุ่มอาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
  - 2.2 สร้างงาน สร้างรายได้สู่ชุมชน
  - 2.3 ส่งเสริมสินค้าโอท็อป สินค้าจากการเกษตร สินค้าจากการประมง และสินค้าจากสิ่งของประดิษฐ์โดยใช้วัสดุพื้นบ้าน
  - 2.4 จัดให้มีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างรายได้สู่ชุมชน
  - 2.5 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อสร้างรายได้มากขึ้น
3. ด้านคุณภาพชีวิต และสังคมอยู่ดีมีสุข
  - 3.1 จัดให้มีการป้องกันโรคติดต่อ และโรคร้ายแรง เช่น มาลาเรีย ไข้เลือดออก โรคพิษสุนัขบ้าโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเบาหวาน และโรคร้ายแรงอื่น ๆ
  - 3.2 ส่งเสริมออกกำลังกาย เพื่อให้ชาวเกาะช้างใต้มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง และมีภูมิคุ้มกันโรคร้ายต่าง ๆ และเป็นเกราะป้องกันยาเสพติดให้กับเยาวชน โดยสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาและจัดแข่งขันกีฬาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมอนุรักษ์กีฬาพื้นบ้าน
  - 3.3 ส่งเสริม สนับสนุนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เพื่อป้องกันโรคร้ายแรงต่าง ๆ และสร้างสุขภาพที่ดีให้กับคนในชุมชน
  - 3.4 ส่งเสริม สนับสนุนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน และนักท่องเที่ยว

3.5 ดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ และผู้ประสบภัยต่าง ๆ ในตำบลเกาะช้างอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

3.6 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และปัญหาเด็กวัยรุ่นในปัจจุบัน เพื่อให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการบริหารจัดการที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.1 ส่งเสริม สนับสนุนการประชาคม ประชาพิจารณ์ทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไปด้วยกัน

4.2 รับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะจากผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงประชาชนทุกคนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น

4.3 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วกัน

5. ด้านการบริหารจัดการส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 ปรับปรุงภูมิทัศน์ของตำบลเกาะช้างใต้ให้มีความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย

5.2 จัดให้มีการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่า ทะเล บ้ำชายเลน และชายฝั่งรวมทั้งเขตชุมชนให้มีความยั่งยืนเพื่อเป็นสมบัติของชาวเกาะช้างใต้ตลอดไป

5.3 ดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตชุมชน

5.4 ประชาสัมพันธ์ รมรงค์ และให้ความรู้แก่ประชาชนให้ทราบถึงความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะได้ร่วมกันปกป้อง รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

6.1 จัดให้มีอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) สำหรับเด็กนักเรียน

6.2 ส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

6.3 ส่งเสริมและอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีไทย และประเพณีท้องถิ่น โดยการจัดงานประเพณีต่าง ๆ การละเล่น การแสดง และการแต่งกายพื้นบ้าน

6.4 ทำนุบำรุงศาสนา ศาสนสถาน โบราณวัตถุ ให้คงอยู่คู่ชุมชนตลอดไป

7. ด้านการท่องเที่ยว

7.1 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืน เช่น บ้านพักโฮมสเตย์ การเดินป่า พายเรือคายัค และเรือมาด ดำน้ำชมปะการัง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านและอื่น ๆ

7.2 ส่งเสริมสนับสนุน ชมรมนำเที่ยวพื้นบ้าน และกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

7.3 จัดอบรมการให้ความรู้ เรื่องการท่องเที่ยว อบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว อบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และอบรมเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

7.4 ปรับปรุงฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตำบลเกาะช้างใต้ ให้สวยงามและยั่งยืน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในประเทศ นักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และจากประเทศอื่น ๆ

8. ด้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

8.1 จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาศึกษาดูงานแก่คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบลเพื่อนำมาพัฒนาตำบลเกาะช้างใต้

8.2 ปรับปรุงสำนักงานเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ เพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

8.3 บริหารจัดการองค์กรโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

จุดยืนทางยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้มีจุดแข็ง ดังนี้

1. เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและยังคงความเป็นธรรมชาติ และมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม
2. มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์จึงกำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ของตำบลเกาะช้างใต้ว่า "พัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน"

วิสัยทัศน์และพันธกิจ แนวทางการพัฒนาเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

"สร้างคุณภาพชีวิต รักษาสิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน"

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและเพียงพอ
2. พัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ
3. ส่งเสริมด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกและตระหนักในการป้องกันและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
6. ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่มขึ้น พัฒนากลุ่มเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

1. บริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
2. พัฒนาให้เป็นตำบลน่าอยู่ ชุมชนเข้มแข็ง
3. ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา

4. บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
  5. ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมคงอยู่อย่างยั่งยืน
  6. เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้
1. ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายยุทธศาสตร์ คือ จัดหาและดูแลระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและทั่วถึง
  2. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพชีวิต และสังคมอยู่ดีมีสุข เป้าหมายยุทธศาสตร์ คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
  3. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป้าหมายยุทธศาสตร์ คือ ส่งเสริมการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
  4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชน เป้าหมายยุทธศาสตร์ คือ การบริหารจัดการยึดหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
  5. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป้าหมายยุทธศาสตร์ คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้คุณค่าเพื่อความยั่งยืน
  6. ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยว เป้าหมายยุทธศาสตร์ คือ ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- แนวทางการพัฒนา
1. ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้
    - 1.1 ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซม เส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำให้ได้มาตรฐานและทั่วถึง
    - 1.2 จัดให้มีและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคให้ทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
  2. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพชีวิตและสังคมอยู่ดีมีสุข ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้
    - 2.1 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการทางสังคม การสังคมสงเคราะห์สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และผู้พิการ
    - 2.2 ส่งเสริมสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชน ให้ได้รับการบริการทางสาธารณสุขอย่างทั่วถึง
    - 2.3 ส่งเสริมสนับสนุนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
  3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้
    - 3.1 ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา

- 3.2 ส่งเสริมสนับสนุนการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
  4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้
    - 4.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
    - 4.2 พัฒนาทรัพยากรบุคคล
    - 4.3 อำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน
    - 4.4 เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
    - 4.5 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ
  5. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้
    - 5.1 จัดให้มีระบบการกำจัดขยะมูลฝอย
    - 5.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการและการสร้างองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
    - 5.3 ส่งเสริมสนับสนุนและรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  6. ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้
    - 6.1 พัฒนาการท่องเที่ยว
    - 6.2 พัฒนาเศรษฐกิจ
- 2.5.4 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น (SWOT Analysis)
- การวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพของการพัฒนาท้องถิ่นด้วยเทคนิค SWOT Analysis เป็นการประเมินสถานภาพโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสถานภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่
- จุดแข็ง
1. เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและยังคงความอุดมสมบูรณ์ เช่น ทะเล น้ำตก ภูเขา และป่าไม้
  2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง
  3. วิถีชีวิตของประชาชนเป็นชุมชนชนบทมากกว่าชุมชนในเมือง
  4. จำนวนหมู่บ้านและประชากรที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการ
  5. มีการประชุมหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้งทุกเดือน
  6. การเมืองท้องถิ่นไม่รุนแรง
- จุดอ่อน
1. งบประมาณมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการพัฒนา
  2. ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม และการรวมกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่เข้มแข็ง

3. พื้นที่บางส่วนของตำบลยังไม่มีการออกเอกสารสิทธิ์ที่ชัดเจน และเป็นพื้นที่ทับซ้อนระหว่างรัฐกับเอกชน

4. ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง
5. แหล่งน้ำทางการเกษตร อุปโภคบริโภค ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
6. เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเพื่อการบริหารจัดการ
7. ในพื้นที่มีหลายหน่วยงานดูแล ทำให้การประสานงานเป็นไปอย่างล่าช้า
8. พื้นที่หมู่ 1 บ้านบางบัว อยู่ห่างไกลจากสำนักงาน เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้

โอกาส

1. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียนการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. นโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญเรื่องการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

3. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ให้ความสนใจดำเนินกิจกรรมในพื้นที่
4. กระแสนิยมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. มีช่องทางการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
6. การคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น

อุปสรรค

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับระบบแรงงานต่างด้าวไม่มีความชัดเจน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวได้อย่างยั่งยืน

2. การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลก ส่งผลให้อากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ ส่งผลให้ทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลง

3. ข้อจำกัดของระเบียบ กฎหมาย ของแต่ละหน่วยงานมีความทับซ้อน
4. งบประมาณที่จะให้การสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนา
5. ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค

จากการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ แนวนโยบายระดับต่าง ๆ กับศักยภาพของเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ ทำให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา และยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาอันจะส่งผลให้การพัฒนาเทศบาลตำบลเกาะช้างใต้มีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.5.5 ป่าชายเลนบ้านนาในใน จังหวัดตราด

ป่าชายเลนบ้านนาใน ตั้งอยู่ที่ ม.5 บ้านสลักเพชรเหนือ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศป่าชายเลน ซึ่งได้จัดทำเป็นสะพานไม้ที่ทอดยาว เพื่อชมความสวยงามของป่าโกงกาง ประมาณ 400 ไร่ ตลอดสองข้างทาง ในระยะทางราว 754 เมตร บรรยากาศของป่าชายเลนในปัจจุบันเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ สวยงาม พร้อมรับนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชม ธรรมชาติ และสะพานแดงสีสด สะดุดตา ตลอดระยะทางที่ได้เดินผ่านเราจะได้ตื่นตาตื่นใจไปกับ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

เดินชมระบบนิเวศป่าชายเลนได้โดยเดินไปตามสะพานไม้สีแดงสด ตัดกับสีเขียวของใบโกงกางดูสวยงามสดชื่น ชมพันธุ์ไม้ชายเลน สัตว์น้ำชายเลน และนกต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลนแห่งนี้

จุดสำคัญอยู่ตรงสะพาน จะพบกับปากอ่าวเชื่อมต่อกับทะเล ชมทัศนียภาพสวยงาม แบบพาโนรามา นั่งเล่นรับลมเย็นสุดอากาศบริสุทธิ์ เก็บภาพประทับใจก่อนเดินทางกลับ ความสวยงามของที่นี่ มีทุกฤดู นักท่องเที่ยวสามารถ มาดูทิวทัศน์ มาสัมผัสกับบรรยากาศของลมเย็นเบา ๆ บรรยากาศเย็น ๆ และมาในหน้าร้อน ก็จะได้สัมผัสการถ่ายภาพที่สดใส หรือถ้ามาในหน้าฝน บรรยากาศก็จะเย็นชุ่มฉ่ำ ต้นไม้ใบไม้เขียวชอุ่ม มีความอุดมสมบูรณ์ (ธนเดช เดชะเทศ, 2562)

ป่าชายเลนบ้านนาใน ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านสลักเพชร อยู่ตรงข้ามกับเกาะพร้าวใน นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาชมธรรมชาติ และศึกษาระบบนิเวศของป่าชายเลนได้ โดยทางชุมชนได้ร่วมกันสร้างทางเดินชมป่าตลอดทั่วทั้งพื้นที่ ระหว่างทางมีป้ายที่มีการอธิบายถึงพันธุ์ไม้ที่สำคัญของป่าชายเลน เช่น ส้มโอทะเล โกงกาง ประดู่ ฝาดดอกแดง ฝาดดอกขาว มีหิ่งห้อย และปลาตีนตัวใหญ่มาก แตกต่างจากที่อื่น แต่นาน ๆ จะเห็นครั้ง นอกจากนี้ยังมีการแจวเรือมาด และโฮมสเตย์ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวซึ่งอยู่ไม่ไกลจากป่าชายเลนนาในมากนัก (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2563)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาในในสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยมีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

วิไล บุญบรรจง (2543) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือ ประชาชนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลในรัศมี 200 เมตร จำนวน 135 คน ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นจำนวน 80 คน ผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดจำนวน 55 คน พื้นที่ศึกษาคือ หาดทรายทอง หาดแสงจันทร์ หาดก้นอ่าว และหาดบ้านเพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติวิเคราะห์ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ศลิษา หมัดลิ่ง (2549) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาพรวม พบว่า ชาวชุมชนบ้านคลองสนยังมีความเข้าใจในการ

ท้องถิ่นเชิงนิเวศน้อย และพิจารณาไปในแนวลึกพบว่า พื้นฐานความรู้ของประชาชนชาวบ้านคลองสนมีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น และหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้าไปให้ความรู้หรือจัดอบรมชาวบ้านยังมีความถนัดน้อยและไม่ครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย ถึงแม้ว่าโรงเรียนบ้านคลองสนจะมีหลักสูตรมัคคุเทศก์ก็ตาม และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านการศึกษาการแก้ปัญหา ด้านร่วมในการวางแผน ด้านร่วมในการดำเนินงานและด้านการกำหนดนโยบายและตามผล ทุกด้านชุมชนบ้านคลองสนมีส่วนร่วมน้อย

สุชิน แสงละออ (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนยี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนยี่สารมีระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน ดังนี้ ในขั้นตอนการตัดสินใจประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ในขั้นตอนการดำเนินงานประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขั้นตอนการรักษาผลประโยชน์ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และ ในขั้นตอนการประเมินผลประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยซึ่งผลจากระดับการมีส่วนร่วมซึ่งอยู่ในระดับน้อยมีผลทำให้องค์กรชุมชนขาดความเข้มแข็งผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนยี่สารในปัจจุบันพบว่า ในด้านเศรษฐกิจพบว่ามี การพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นแต่ยังมีการกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึง ในด้านสังคมพบว่า การจัดการท่องเที่ยวทำให้เกิดการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ประเพณีและวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนประกอบไปด้วยปัจจัยภายในซึ่งได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล วัฒนธรรมชุมชน และปัจจัยภายนอกซึ่งได้แก่ นโยบายและแผนในการพัฒนาการมีส่วนร่วม รวมถึงความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกชุมชน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือควรมีการพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านบุคลากรและเงินทุนซึ่งจะทำให้การจัดการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการโดยชุมชนต่อไปได้อย่างยั่งยืน

กัญญณัฐ วิณิชระวัฒน์ (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาทางด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานรองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการริเริ่ม ด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการเปรียบเทียบพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในอำเภอกะชัง จังหวัดตราด และรายได้ต่อเดือนของครอบครัว แตกต่างกัน มีผลทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในอำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่างกันไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ธวัชชัย กุลนรา (2555) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลแม่เหียะ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจและปัจจัยทางการเมือง จาก

การศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลนั้นโดยมากเพศหญิงจะมีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นมากกว่าเพศชาย อาทิเช่น กลุ่มสตรีแม่บ้าน อาสาสมัครที่เป็นสตรีและเป็นผู้ที่มิได้อยู่ในช่วงตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่า ชุมชนเกิดความเข้มแข็งมากขึ้นจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากความต้องการที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณในการดำเนินการ ทำให้สภาพความจริงของชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรง การร่วมทรัพยากรโดยการมองเห็นว่าตนเองจะได้รับประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป กล่าวคือผลประโยชน์ต่างตอบแทนเพราะว่าแนวความคิดของชาวชนบทส่วนมากจะเห็นประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วมโดยมองที่การพัฒนาท้องถิ่น แล้วแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังจากการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แล้วเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการกำหนดกิจกรรม ในรูปของการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ การเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่เหียะ ทำให้การดำรงคงอยู่ของประเพณีเป็นไปตามความต้องการของผู้กำหนดนโยบายของเทศบาล ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการทำให้รูปแบบของการจัดประเพณีเกิดการเปลี่ยนแปลงไป การวัดผลไม่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน เนื่องจากความแตกต่างของกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น สภาพของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ก็ไม่ใช่เป็นความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดทางงบประมาณ ดังนั้นชุมชนจึงมีความเข้มแข็งในเรื่องของการร่วมในการดำเนินกิจกรรม แต่การแสดงความคิดเห็นยังมีเรื่องของผลประโยชน์เข้าครอบงำทำให้การแสดงความคิดเห็นไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

สุดาพร สุธาโภชน์ (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาตำบลท่าอุเทน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการร่วมคิดและตัดสินใจประชาชนให้ความร่วมมือในเรื่องการร่วมคัดเลือกตัวแทนเป็นกรรมการในการพัฒนาหมู่บ้าน และด้านการติดตามผลและประเมินประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเป็นอันดับแรก และปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมจะเป็นปัญหาแรกที่เจอ รองลงมาคือด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในตำบลท่าอุเทน ที่อยู่อาศัยหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการร่วมคิดและการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านติดตามและประเมินผลแตกต่างกัน และประชาชนในหมู่บ้านพบว่ามีด้านอายุและรายได้ในด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ และอาชีพ ในคนร่วมคิดและตัดสินใจ และด้านประเมินผลที่ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลจากการศึกษาจากสมมติฐาน พบว่าประชาชนในตำบลท่าอุเทน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีหมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกันจะยอมรับสมมติฐานทั้งทางด้านร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการดำเนินงานและด้านติดตามและประเมินผล และประชาชนท้องถิ่นที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง

ท่องเที่ยวในตำบลท่าอุเทน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีแตกต่างกันจะมีหน่วยยอมรับสมมติฐาน แต่จะพบว่ามียุทธศาสตร์ได้ ในด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ และอาชีพ ในด้านร่วมคิดและตัดสินใจและด้านติดตามผลและประเมินผลที่ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

อรวรรณ เกิดจันทร์ (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคโคน้ำ จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนคลองโคโคน้ำ พบว่า ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับดี โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน และการชมวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ประกอบกับได้มีการกำหนดแผนงาน จัดกิจกรรมที่ช่วยให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ดูแล รักษา แหล่งท่องเที่ยวและที่สำคัญมีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น โดยมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวด้วยสื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ทางศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคโคน้ำนั้น ต้องการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และผู้ประกอบการโฮมสเตย์และรีสอร์ทต้องการโครงการเกี่ยวกับการรณรงค์การปลูกป่าชายเลนให้มากยิ่งขึ้น การทดสอบความรู้ความเข้าใจของประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นคลองโคโคน้ำมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคโคน้ำ จังหวัดสมุทรสงคราม ในทุก ๆ ด้าน

อัศวรัตน์ ชัยวงศ์ ดำรงกิจเกษตร (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการประชาคมหมู่บ้านที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลฟ้าฮ่ามใน การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาคมหมู่บ้านต่อการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่ามนั้น ต้องมีการกระทำตามขั้นตอนจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้ เริ่มตั้งแต่ ด้านการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการปฏิบัติการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้าน การประเมินผล หากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอนเหล่านี้ ก็จะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาในคนต่าง ๆ มากขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลฟ้าฮ่ามมีส่วนร่วมน้อยมากที่สุดเกือบทุกด้าน จึงทำให้การทำประชาคมนั้นไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นตามมา นอกจากนี้ ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาคมหมู่บ้านต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม ที่เกิดขึ้นนั้น มักเกิดจากปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการประชาคมหมู่บ้านที่ควรมี จึงไม่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

พันธุ์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์ (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมี

ส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมในระดับน้อย และสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับน้อย การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิษณุ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับมาก และสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ และพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พันชัย เม่นฉาย (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของชุมชนโดยรอบเกาะเกร็ด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ ประชาชนมีพฤติกรรมในระดับปานกลาง โดยสูงสุด คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานและการได้รับประโยชน์ มีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด และ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรม มีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Erwin (1976, อ้างอิงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไข

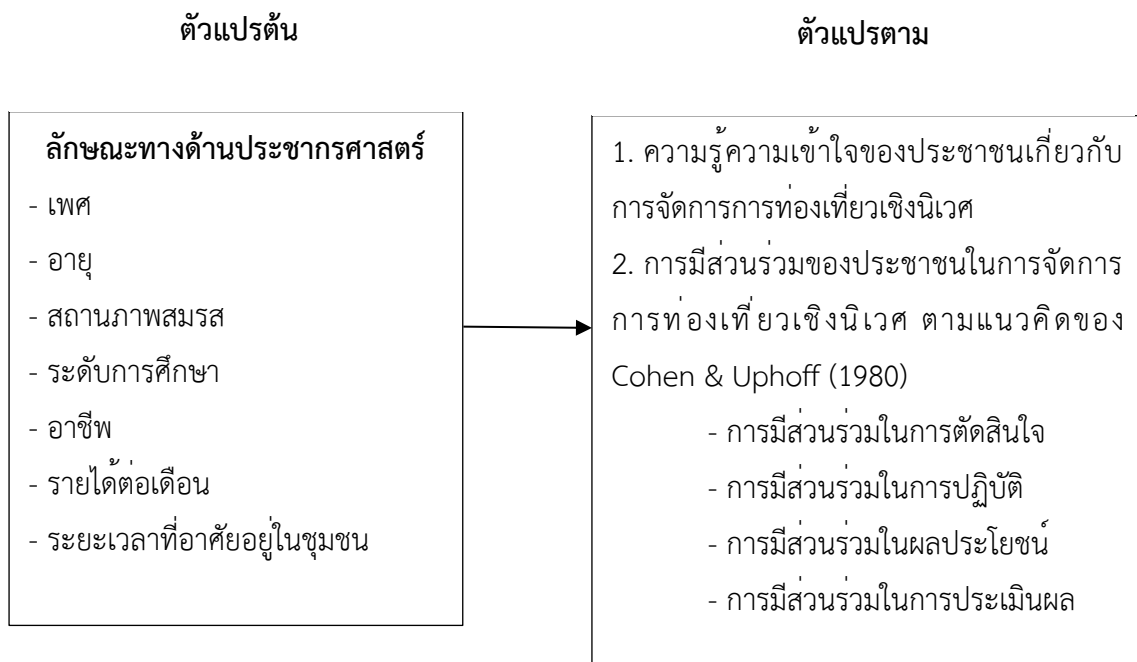
ปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาพร้อมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ชนม์บันลือ วรรณพันธ์ (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน บ้านโคก ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านโคก ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนมากอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการวางแผนและการดำเนินงาน ด้านการค้นหาปัญหาและตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำแนกตามเพศและอายุ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ พบว่ามีการเสนอปัญหาแก่ผู้นำชุมชน เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเป็นของทุกคนในชุมชน มีการกำหนดปัญหาและกำหนดทางเลือก มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทราบปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ควรมีการประชุมเตรียมความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวทุกครั้ง เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวหรือคนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำแบบสอบถามในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

สามารถสรุปได้ว่า การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น รวมถึงในพื้นที่ที่แตกต่างกันในการจัดการท่องเที่ยว ประชาชนส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยถึงมาก ซึ่งเห็นได้จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ผู้วิจัยหลายท่าน มีผลการศึกษาของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย เช่น ศลิษา หมัดลิ่ง (2549) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านการศึกษาค้นหาปัญหา ด้านร่วมในการวางแผน ด้านร่วมในการดำเนินงานและด้านกำหนดตามผล ทุกด้านชุมชนบ้านคลองสนมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับวิไล บุญบรรจง (2543) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ มีผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยหลายท่านที่มีผลการศึกษาของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เช่น อรวรรณ เกิดจันทร์ (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคก จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นคลองโคกนั้นมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคก จังหวัดสมุทรสงคราม ในทุก ๆ ด้าน เช่นเดียวกันกับกัญญณัฐ วิจิตรนะวัฒน์ (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับพันธ์ เม่นฉาย (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของชุมชนโดยรอบเกาะเกร็ด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ ประชาชนมีพฤติกรรมในระดับปานกลาง อีกทั้งยังสอดคล้องกับโสภิตา ศรีนุ่น (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง และมีผลการศึกษาวิจัยของหลายท่านที่การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก เช่น ชนม์บันลือ วรรณพันธุ์ (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านโคก ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านโคก ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนมากอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับพันธุ์พงษ์ คงเดช อติศักดิ์ (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับวิชฌุ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราดเพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยคุณภาพศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด และการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกันเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ศึกษาและสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ได้กำหนดประชากร (Population) และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 การวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากร ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐ

และท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด

ผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากจำนวน 10 คน ผู้วิจัยสามารถสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ได้จำนวน 7 คน ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 3 คน
2. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน
3. ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด จำนวน 377 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 743 คน (เทศบาลตำบลกะชังใต้, 2562, น. 2)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรหมู่บ้านสลักเพชร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		จำนวนประชากรรวม	ครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
2	บ้านสลักเพชร	390	353	743	377

ประชาชนในท้องถิ่นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับการสัมภาษณ์แบบสอบถาม (Questionnaire) ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัว ครอบครัวละ 1 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มประชาชนท้องถิ่นจากสูตรของทาโร ยามาเน่ Yamane (1973, อ้างอิงถึงใน อัครวิน แสงพิกุล, 2561 น. 94) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้จำนวน 195 คน เพื่อความแม่นยำของข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขนาดของกลุ่มประชาชนท้องถิ่นเป็นจำนวน 300 คน แล้วทำการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นโดยเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมี ดังนี้

3.2.1.1 ข้อมูลเอกสาร (Documentary) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารด้านวิชาการ รายงานการวิจัย วารสาร บทความ นโยบายด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง แผนงานและรายงานการประชุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์

3.2.1.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) สำหรับส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยในส่วนประเด็นของการเก็บข้อมูลนั้นจะเป็นการรวบรวมความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะจากประสบการณ์โดยตรงของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ในครั้งนี้คำถามเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่มุ่งเน้นให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบคำถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

3.2.1.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้สำหรับส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) แบบมีตัวเลือกให้ตอบ ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมข้อความ (Fill in the Blank) จำนวน 7 ข้อ (ข้อที่ 1-7)

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) แบบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว (One Choice) ประเภทแบบคำถามให้เลือกตอบ ถูก ผิด จำนวน 15 ข้อ (ข้อที่ 8-22) สำหรับคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 5 6 8 11 13 14

ตารางที่ 3.2 อ้างอิงข้อมูลแบบสอบถาม

ข้อที่	รายละเอียด	ลักษณะคำถาม	แหล่งอ้างอิง
1	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน	เชิงบวก	วิภาดา มุกดา (2556)
2	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ไปกับพืชพันธุ์และสัตว์ป่า	เชิงบวก	อารีรัตน์ ปิ่นปัก (2548)
3	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ	เชิงบวก	วิภาดา มุกดา (2556)
4	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น	เชิงบวก	อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557)
5	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น มีห้องพักติดแอร์ เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ	เชิงลบ	วิภาดา มุกดา (2556)
6	การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	เชิงลบ	วิภาดา มุกดา (2556)
7	องค์ประกอบส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือนักท่องเที่ยว	เชิงบวก	อารีรัตน์ ปิ่นปัก (2548)
8	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากความเป็นอยู่เดิม	เชิงลบ	อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557)
9	กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการปลูกป่า ชายเลน การศึกษาธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น	เชิงบวก	อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557)
10	การสร้างค่านิยมด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์	เชิงบวก	วิภาดา มุกดา (2556)
11	ผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นได้รับคือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว	เชิงลบ	อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	ลักษณะคำถาม	แหล่งอ้างอิง
12	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด	เชิงบวก	วิภาดา มุกดา (2556)
13	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว	เชิงลบ	อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557)
14	การมีกฎระเบียบข้อบังคับตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพราะทำให้การท่องเที่ยวไม่สนุกสนาน	เชิงลบ	วิภาดา มุกดา (2556)
15	การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน	เชิงบวก	อรรวรรณ เกิดจันทร์ (2557)

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) จำนวน 23 ข้อ (ข้อที่ 23-45) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยมีกรกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับการมีส่วนร่วม
5 คะแนน หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
3 คะแนน หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1 คะแนน หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลข้อมูลอันตรภาคชั้น (Interval scale) เนื่องจากตัวแปรอยู่ในรูปของข้อมูลเชิงปริมาณที่มีระยะห่างของข้อมูลเท่า ๆ กัน หรือเป็นช่วง ๆ เท่ากัน โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จะได้ช่วงระหว่างขั้นเท่ากับ 0.80 คะแนน สามารถจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยและเกณฑ์ความหมายของระดับค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดจำนวน 1 ข้อ

3.2.2 การสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้โดยแบ่งเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

- 1.1 นำประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านมาสร้างกรอบประเด็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์
- 1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและนำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ในการสัมภาษณ์
- 1.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. แบบสอบถาม

- 2.1 ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบประเด็นแบบสอบถาม
- 2.2 นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามและคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมและมีความถูกต้องก่อนนำไปใช้
- 2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลอง (Try Out) กับประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 30 ชุด ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.86

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทางวิชาการ บทความ เว็บไซต์ของหน่วยงาน องค์กร วารสารงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย

2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยการทำหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญแล้วดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ในการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้มีการจดบันทึกข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานี้ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) นำมาสรุปผลในภาพรวม

การวิจัยเชิงปริมาณ

ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในท้องถิ่นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แล้วผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ จำนวน 300 ชุด ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราดโดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัว ครอบครัวละ 1 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มประชาชนท้องถิ่น จากสูตรของทาโร ยามาเน่ Yamane (1973, อ้างอิงถึงใน อัครวิณ แสงพิบูล, 2561 น. 94) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้จำนวน 195 คน เพื่อความแม่นยำของข้อมูลผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขนาดของกลุ่มประชาชนท้องถิ่นเป็นจำนวน 300 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมดจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการตีความหมายแล้วสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เน้นการบรรยายเนื้อหาตามที่ปรากฏในเอกสาร

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และแบบสอบถามทั้งหมดนำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

3.4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้ในการบรรยาย หรืออธิบายลักษณะต่าง ๆ ในภาพรวม โดยการจัดสรรข้อมูลลงในตารางเพื่อเปรียบเทียบ ข้อมูลที่ได้จากประเด็นต่าง ๆ ที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความพร้อมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการแจกให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มประชาชนท้องถิ่นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด นำมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด และคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เท่านั้น

2) การลงรหัสข้อมูล (Coding) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้

3) การประมวลผลข้อมูล (Data Processing) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ทำการลงรหัสข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer data analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ในการประมวลผลข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตรงกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

2.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference) ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Sample

2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference) ระหว่างตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยใช้ F-Test (One Way Analysis of Variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา 1) ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด 2) การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะ
ชัง จังหวัดตราด และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา
ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด โดยศึกษาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด สามารถ
สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ได้จำนวนเพียง 7 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะ
ชัง จังหวัดตราด จำนวน 300 คน ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยใช้ทั้ง
การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

4.1.2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.1.3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชาย เลนบ้านนาใน

4.1.4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.2.3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน บ้านนาใน

4.2.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัด
ตราด แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่าง
กัน

4.3 สรุปข้อเสนอแนะปลายเปิด

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าชายเลน บ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด จำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยสามารถดำเนินการ สัมภาษณ์และได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงจำนวน 7 คน ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 3 คน
2. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน
3. ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน

โดยแบ่งกลุ่มประเด็นคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน โดยสรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามตารางที่ 4.1 – 4.4

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

รายชื่อ	ประเภท กลุ่มเป้าหมาย	เพศ	อายุ (ปี)	ระยะเวลา ที่อาศัย อยู่ใน ชุมชน	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	ตำแหน่ง	สถานที่ ทำงาน
1	หน่วยงาน ภาครัฐ	หญิง	43	5	ปริญญาตรี	ลูกจ้าง	เจ้าหน้าที่ ธุรการ	อุทยาน แห่งชาติ หมู่เกาะช้าง
2	หน่วยงาน ภาครัฐ	ชาย	50	50	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ธุรกิจ ส่วนตัว	รองนายก เทศบาล ตำบล เกาะช้าง ใต้	เทศบาลตำบล เกาะช้างใต้
3	หน่วยงาน ภาครัฐ	ชาย	44	20	ปริญญาตรี	นักการเมือง ท้องถิ่น	รองนายก เทศมนตรี ตำบล เกาะช้าง	เทศมนตรี ตำบล เกาะช้าง
4	ผู้นำชุมชน	ชาย	44	44	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	-	ผู้ใหญ่บ้าน	ที่ทำการ ผู้ใหญ่บ้าน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายชื่อ	ประเภทกลุ่มเป้าหมาย	เพศ	อายุ (ปี)	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
5	ผู้นำชุมชน	หญิง	38	25	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ธุรกิจส่วนตัว	-	บ้าน
6	ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	หญิง	39	39	มัธยมศึกษาตอนปลาย	พนักงานรีสอร์ท	พนักงานบัญชี	เกาะช้างมารีน่าแอนด์รีสอร์ท
7	ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	หญิง	40	12	ปริญญาตรี	ธุรกิจส่วนตัว	ผู้จัดการ	บ้านรมฉัตรโฮมสเตย์

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำถาม	ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคืออะไร	เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ใกล้ชิดธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ	-การท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความดั้งเดิมของระบบนิเวศหรือมีระบบชุมชน วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเป็นหลัก -การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ภายใต้	การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นนั้น เป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และรักษาสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คำถาม	ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว
		การจัดการอย่างมีส่วนร่วม ของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้ เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา สิ่งแวดล้อม	
2. ท่านคิดว่าการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนา โน มีจุดเด่น จุด ด้อย ปัญหา และ อุปสรรค อย่างไร บ้าง	-จุดเด่นคือ สภาพป่า ชายเลนมีความสมบูรณ์ สวยงามด้านกายภาพ - จุดด้อยคือ หน่วยงาน เข้าไปบริหารจัดการ พื้นที่อย่างชัดเจน -มีขยะที่พุกมากับน้ำ ทะเลทำให้เสีย ทัศนียภาพ ทางเข้าออกทางเดียว และแคบ ไม่มีที่จอดรถ -ปัญหาคือ เส้นทางเข้า แหล่งท่องเที่ยวไม่ สะดวก ที่จอดรถน้อย มีขยะทะเลที่พุดมา ติดรากต้นไม้ช่วงน้ำลง สะพานชมป่าชายเลน ชำรุด ไม่มีการเฝ้ารักษา ความปลอดภัย - อุปสรรคคือ ผ่านที่ดิน ของชาวบ้าน สะพาน ชำรุดไม่สามารถซ่อมได้ ทันที ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กับการท่องเที่ยวไม่	-จุดเด่นคือ วิวสวย บรรยากาศดี มีจุดถ่ายภาพ เป็นป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูด ใจนักท่องเที่ยว - จุดด้อยคือ มีพื้นที่ของป่า ชายเลนระยะสั้นไป -ปัญหาคือ นักท่องเที่ยวบาง คนมีการทิ้งขยะ ห้องน้ำ ทางเข้าคับแคบ สะพานใน การเดินชมป่าชายเลนเดิน ได้สั้นและไม่ต่อเนื่อง - อุปสรรคคือ ที่จอดรถ ทางเข้าแคบ	-จุดเด่นคือ อากาศสดชื่น และความเป็นธรรมชาติ - จุดด้อยคือ จัดนั่งพักผ่อน ไป เข้าถึงยากเที่ยวได้ไม่ทุก ช่วงเวลา -ปัญหาคือ ลานจอดรถ ถนน ทางเข้ารถสวนทางกันลำบาก - อุปสรรคคือ ห้องน้ำไม่มี แบบสาธารณะ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คำถาม	ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว
	สามารถบริหารจัดการ ได้ ไม่มีงบประมาณและ กำลังพลมากพอที่จะ บริหารจัดการ		
3. ท่านคิดว่าการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนา ในมีความสำคัญ อย่างไรบ้าง	เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีก แห่งหนึ่งของเกาะช้าง เป็นแลนด์มาร์คที่ นักท่องเที่ยวที่ชอบ ธรรมชาติให้ความสนใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ สำคัญของเกาะช้างได้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ เกื้อหนุนการท่องเที่ยว ของชุมชนท้องถิ่นบ้าน สลักเพชรและหมู่บ้าน ใกล้เคียง	ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ หมู่บ้านคืนสู่ธรรมชาติ เอื้อ ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างความตระหนักและ ความเคารพต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มอบ ประสบการณ์	เพื่อให้คนเข้าไปศึกษา ธรรมชาติ เป็นจุดเด่นของ หมู่บ้าน จุดดึงดูด นักท่องเที่ยว
4. ท่านคิดว่าการ จัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านนาในมี ประโยชน์ต่อกลุ่ม ใด อย่างไรบ้าง	มีประโยชน์ต่อชุมชนใน พื้นที่รอบแหล่ง ท่องเที่ยว มีการกระจาย รายได้สู่ชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการที่พัก โฮมสเตย์มากกว่า 15 แห่งใช้พื้นที่ให้ นักท่องเที่ยวของตนเอง เข้ามาเที่ยว	มีประโยชน์ต่อชุมชน เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูด นักท่องเที่ยว โฮมสเตย์ได้มี กิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ หลายรูปแบบ กลุ่มเด็กและ นักเรียน/นักศึกษาได้มี แหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น	กลุ่มโฮมสเตย์ และกลุ่ม นักท่องเที่ยว มีประโยชน์ต่อชุมชน เพราะ ช่วยสร้างจิตสำนึกด้าน สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คำถาม	ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว
5. ท่านคิดว่าชุมชนมีความพร้อมด้านทรัพยากรในการบริหารและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด	มีความพร้อม ชาวบ้านในพื้นที่ให้ความร่วมมือดี ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความสวยงาม ความสมบูรณ์	มี เพราะชุมชนมีความพร้อมด้านทรัพยากรในชุมชน และมีการบริหารจัดการ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน	มี เพราะชุมชนสามารถปฏิบัติได้ ความพร้อมในการบริหารและส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง นโยบายต่างๆ ยังไม่ครอบคลุม และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวยังน้อย อีกทั้งการให้ความรู้แก่ชาวบ้านยังไม่ทั่วถึง
6. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง	-ด้านเศรษฐกิจคือ ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน -ด้านวัฒนธรรมคือ กระทบไม่มาก -ด้านสิ่งแวดล้อมคือ ชาวบ้านในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศให้คงความสมบูรณ์ ชยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์น้ำ	-ด้านเศรษฐกิจคือ เงินเข้าชุมชนมากขึ้น นักท่องเที่ยวมาเพียงแวะถ่ายภาพและมาในระยะสั้น จึงไม่สามารถเกิดรายได้ต่อชุมชน -ด้านวัฒนธรรมคือ ไม่มี -ด้านสิ่งแวดล้อมคือ ชยะมากขึ้น ความสะอาด	-ด้านเศรษฐกิจคือ ไม่มี -ด้านวัฒนธรรมคือ ไม่มี -ด้านสิ่งแวดล้อมคือ ด้านมลพิษ ชยะ และการฟื้นฟูจากการท่องเที่ยวที่ล่าช้าทำให้สิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบระยะยาว

จากตาราง 4.2 ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวนทั้งหมด 7 คน ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการตอบคำถามของแต่ละบุคคลมีการใช้ คำว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ ความรับผิดชอบ การรักษาสีเขียวแวดล้อม รักษาสภาพแวดล้อม ด้วยจุดเด่นของป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ อากาศสดชื่น มีความสวยงามด้านกายภาพทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม สำหรับจุดด้อยของป่าชายเลนบ้านนาในที่ ณ ปัจจุบัน ยังไม่มีหน่วยงานที่ชัดเจนเข้ามาบริหารจัดการ รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยส่วนมากพบปัญหาคือเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวและการจอดรถไม่สะดวก พบการทิ้งขยะหรือการถูกพัดของขยะเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวที่ยังต้องได้รับการแก้ปัญหา รวมถึงอุปสรรคของเส้นทางการเดินทางที่จะต้องผ่านที่ดินของชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากสำหรับทุกภาคส่วนที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและร่วมมือในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและเกิดการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

คำถาม	ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างไรบ้าง	แสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับน้อย	การตัดสินใจทุกกิจกรรมของป่าชายเลน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ	ไม่มี
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง	-ช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมเก็บขยะ และพัฒนาทำความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	การปลูกป่าชายเลน การเก็บขยะในป่าชายเลน สนับสนุนให้เกิดกิจกรรม	ไม่มี
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์อย่างไรบ้าง	สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับการพัฒนา เช่น ถนนระบบขนส่ง	มีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ธรรมชาติสวยงาม ใช้สถานที่ในการพานักท่องเที่ยวเดินชป่าชายเลน	พานักท่องเที่ยวเดินชมธรรมชาติ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

คำถาม	ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไรบ้าง	เขาประชุมติดตามผลและข้อมูลนักท่องเที่ยวเสมอ	ไม่มี	ไม่มี
5. ท่านและหน่วยงานของท่านมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในป่าชายเลนบ้านนาใน อย่งไรบ้าง	<ul style="list-style-type: none"> -ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว -เข้าร่วมกิจกรรมเก็บขยะทำความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว -จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว -นำแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ป่าชายเลนมาใน -ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น พายเรือคายัคในป่าโกงกาง 	ช่วยแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักป่าชายเลนบ้านนาในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวโฮมสเตย์	มีกลุ่มนักศึกษาที่พักได้พานักศึกษาไปเก็บขยะ
6. ท่านและหน่วยงานของท่านมีแนวทางแผนงาน นโยบาย ยุทธศาสตร์ กิจกรรม โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน อย่งไรบ้าง	<ul style="list-style-type: none"> -แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติจึงไม่มีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว -ไม่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว -เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ควรรับมือสะพานทางเดินไปป่าโกงกาง เช่น เก็บค่าเข้าชม เพื่อนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 	ไม่มีแผนงาน เป็นหน้าที่ของเทศบาลและผู้นำชุมชนในการวางแผน	ไม่มี

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

คำถาม	ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
	-มีกิจกรรมเก็บขยะและทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ		
7. ท่านและหน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง	-สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศบริเวณแหล่งท่องเที่ยว -กิจกรรมร่วมกับชุมชนในการรณรงค์จัดเก็บขยะ และทำความสะอาดป่าชายเลน	ช่วยแนะนำ	แนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตาม ห้ามทิ้งขยะ ห้ามนำต้นกล้าป่าโกงกางออกมาจากพื้นที่
	-ผู้ประกอบการและชาวบ้านนำการท่องเที่ยวและกิจกรรมใหม่ๆที่สามารถใช้พื้นที่ในป่าชายเลนให้เกิดประโยชน์สูงสุด		

จากตาราง 4.3 ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวนทั้งหมด 7 คน ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านนาในน้อย ซึ่งประชาชนส่วนมากมองว่าเป็นอำนาจการตัดสินใจของภาครัฐในการดำเนินการจัดกิจกรรม จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว นำแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ มาปฏิบัติ อันเนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีส่วนในการช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับการจัดกิจกรรมเก็บขยะและพัฒนาทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว โดยได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นการสนับสนุนและมีส่วนร่วมให้เกิดการ

จัดกิจกรรมบ่อยครั้ง รวมถึงความร่วมมือของผู้ประกอบการและประชาชนในการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติเมื่อเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ ถนน รวมถึงรายได้จากการรับนักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่มีการเข้าประชุมติดตามผลและข้อมูลนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

คำถาม	ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
1. ท่านและหน่วยงานของท่านพบปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง	เมื่อนำกิจกรรมหรือแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวไม่ได้รับการตอบสนองหรือลงมือปฏิบัติจริง ถูกมองว่าเป็นคนอื่นที่เข้ามาจัดการในพื้นที่ และได้รับความร่วมมือน้อย	ไม่มี	ไม่มี
2. ท่านและหน่วยงานของท่านพบอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง	นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งยังคงละเมิดค่าเตือนในการเข้าศึกษาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การยืนในจุดอันตราย ทิ้งขยะนอกพื้นที่ที่จัดให้	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คำถาม	ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ		
	หน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำชุมชน	ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
3. ท่านและหน่วยงานของท่านมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง	-ควรมีการบำรุงซ่อมแซมสะพานและป้ายบอกพันธุ์ป่าชายเลนและสัตว์น้ำ -มีการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น เช่น การทำสะพานชมป่าชายเลน การจัดทำเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำขนาดเล็ก -ให้ท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามาบริหารจัดการพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อง่ายและใช้ประโยชน์สูงสุดของสถานที่	ควรทำให้เป็นระบบ ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบ	-มีการเก็บขยะที่นพัดเข้ามา -ปรับปรุงสะพานที่ชำรุด

จากตาราง 4.4 ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวนทั้งหมด 7 คน ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า

1. ด้านปัญหา พบว่า เมื่อหน่วยงานภาครัฐมีการนำกิจกรรมหรือแนะแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชน ทางหน่วยงานจะถูกชุมชนมองว่าไม่ได้เข้ามาปฏิบัติจริงหรือเป็นหน่วยงานอื่นเข้ามาดำเนินการ ทำให้ไม่ได้รับการตอบสนองในการลงมือปฏิบัติจากชุมชน ทำให้ได้รับความร่วมมือน้อย

2. ด้านอุปสรรค พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านนาใน ยังคงละเมิดค่าเตือน ข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ เช่น การยืนในจุดอันตราย ทิ้งขยะนอกพื้นที่ที่จัดให้ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ส่วนใหญ่มองว่าควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีระบบการจัดการที่มีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในการซ่อมบำรุง ดูแลรักษาและจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 300 ชุด

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	114	38.0
หญิง	186	62.0
2. อายุ		
20 – 30 ปี	50	16.7
31-40 ปี	78	26.0
41-50 ปี	100	33.3
51-60 ปี	58	19.3
มากกว่า 60 ปี	14	4.7
3. สถานภาพสมรส		
โสด	106	35.3
สมรส	179	59.7
หม้าย	9	3.0
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	6	2.0
4. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า	187	62.3
ปวช./ปวส.	30	10.0
ปริญญาตรี	62	20.7
ปริญญาโท	14	4.7
ปริญญาเอก	7	2.3
5. อาชีพ		
เกษตรกร	52	17.3
ประมง	37	12.3
ค้าขาย//ธุรกิจส่วนตัว	112	37.3

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รับจ้างทั่วไป	62	20.7
นักเรียน/นักศึกษา	14	4.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	16	5.3
อื่น ๆ	7	2.3
6. รายได้		
15,000 บาท/เดือน หรือน้อยกว่า	194	64.7
15,001 – 30,000 บาท/เดือน	35	11.7
30,001 - 45,000 บาท/เดือน	12	4.0
45,001 – 60,000 บาท/เดือน	26	8.7
มากกว่า 60,001 บาท/เดือน	33	11.0
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
น้อยกว่า 1 ปี	10	3.3
1 – 5 ปี	23	7.7
6 – 10 ปี	18	6.0
มากกว่า 10 ปี	249	83.0
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 คน ส่วนใหญ่เป็นประชาชนเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 และเพศชาย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0

สำหรับอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 จากนั้นเป็นช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 อายุ 20 – 30 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

ในส่วนของสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่สมรส จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาคือ โสด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 หม้าย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และหย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ในส่วนของระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ปวช./ปวส. จำนวน 30 คน คิด

เป็นร้อยละ 10.0 ปริญาโท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 เกษตรกร จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ประมง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และอื่น ๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,000 บาท/เดือน หรือน้อยกว่า จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 รองลงมาคือ 15,001 - 30,000 บาท/เดือน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 รายได้มากกว่า 60,001 บาท/เดือน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รายได้ 45,001 - 60,000 บาท/เดือน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และรายได้ 30,001-45,000บาท/เดือน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปี จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 83.0 รองลงมาคือ 1 - 5 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ 6 - 10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

4.2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็น	จำนวน คนตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน คนตอบผิด (ร้อยละ)	แปลความ	อันดับ
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน	287 (95.7)	13 (4.3)	มีความรู้ ความเข้าใจ	1
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ไปกับพืชพันธุ์และสัตว์ป่า	265 (88.3)	35 (11.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	5
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ	283 (94.3)	17 (5.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน คนตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน คนตอบผิด (ร้อยละ)	แปลความ	อันดับ
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น	253 (84.3)	47 (15.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	6
5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น มีห้องพักรีสอร์ท เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ	71 (23.7)*	229 (76.3)	ขาดความรู้ ความเข้าใจ	15
6. การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	82 (27.3)*	218 (72.7)	ขาดความรู้ ความเข้าใจ	13
7. องค์ประกอบส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ นักท่องเที่ยว	238 (79.3)	62 (20.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	7
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากความเป็นอยู่เดิม	151 (50.3)	149 (49.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	10
9. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการปลูกป่าชายเลน การศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น	274 (91.3)	26 (8.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	3
10. การสร้างค่านิยมด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์	217 (72.3)	83 (27.7)	มีความรู้ ความเข้าใจ	9
11. ผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นได้รับคือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว	98 (32.7)*	202 (67.3)	ขาดความรู้ ความเข้าใจ	12
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด	234 (78.0)	66 (22.0)	มีความรู้ ความเข้าใจ	8
13. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว	80 (26.7)*	220 (73.3)	ขาดความรู้ ความเข้าใจ	14

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน คนตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน คนตอบผิด (ร้อยละ)	แปลความ	อันดับ
15. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน	266 (88.7)	34 (11.3)	มีความรู้ ความเข้าใจ	4

จากตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของคนในชุมชนป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะซัง จังหวัดตราด

จำแนกตามข้อมูลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะซัง จังหวัดตราด จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน พบว่า ในภาพรวมของคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากประเด็นคำถามจำนวน 15 ข้อ พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีผู้ตอบประเด็นคำถามถูกจำนวน 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และประชาชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผู้ตอบประเด็นคำถามผิดจำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 33.33

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเด็นคำถาม 5 คำถาม คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น มีห้องพักรีสอร์ท เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ (เป็นข้อคำถามที่ผิด มีคนตอบถูกร้อยละ 23.7) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว (เป็นข้อคำถามที่ผิด มีคนตอบถูกร้อยละ 26.7) การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว (เป็นข้อคำถามที่ผิด มีคนตอบถูกร้อยละ 27.3) ผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นได้รับคือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว (เป็นข้อคำถามที่ผิด มีคนตอบถูกร้อยละ 32.7) และการมีกฎระเบียบข้อบังคับตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพราะทำให้การท่องเที่ยวไม่สนุกสนาน (เป็นข้อคำถามที่ผิด มีคนตอบถูกร้อยละ 33.7) ตามลำดับ

ประชาชนส่วนใหญ่ มีประเด็นคำถามที่มีคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นคำถาม 10 คำถาม คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 95.7) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 94.3) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การปลูกป่าชายเลน การศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 91.3) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และ

การมีส่วนร่วมของชุมชน (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 88.7) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ไปกับพืชพันธุ์และสัตว์ป่า (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 88.3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 84.3) องค์ประกอบส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ นักท่องเที่ยว (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 79.3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 78.0) การสร้างค่านิยมด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์ (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 72.3) และ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากความเป็นอยู่เดิม (เป็นข้อคำถามที่ถูก มีคนตอบถูกร้อยละ 50.3)

4.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในโดยแบ่งเป็นประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และในภาพรวม ดังตารางที่ 4.7 – 4.11

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือและตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.52	1.252	น้อย	1
2. มีส่วนร่วมในการวางแผนออกกฎระเบียบเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย	2.36	1.305	น้อย	3
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดพื้นที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.09	1.037	น้อย	6
4. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนาอาชีพของประชาชน	2.16	1.106	น้อย	5
5. มีส่วนร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นและเลือกแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นได้	2.30	1.155	น้อย	4
6. มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้	2.44	1.256	น้อย	2
ภาพรวม	2.31	1.068	น้อย	

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.31 เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือและตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.52 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ มีค่าเฉลี่ย 2.44 มีส่วนร่วมในการวางแผนออกกฎระเบียบเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 2.36 มีส่วนร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นและเลือกแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นได้ มีค่าเฉลี่ย 2.30 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนาอาชีพของประชาชน มีค่าเฉลี่ย 2.16 และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดพื้นที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.64	1.387	ปานกลาง	4
2. มีส่วนร่วมพัฒนาเส้นทางศึกษาทางธรรมชาติ เช่น การจัดทำป้ายบอกทางในการเดินทางท่องเที่ยว	2.48	1.268	น้อย	5
3. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นด้านแรงงาน เช่น การปรับปรุงถนน การสร้างสะพาน การพัฒนาแหล่งน้ำ	2.42	1.308	น้อย	6
4. มีส่วนร่วมรักษาความปลอดภัยและป้องกันทรัพย์สินเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว	2.78	1.333	ปานกลาง	3
5. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.35	1.456	ปานกลาง	1
6. มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความสวยงามในชุมชน	3.27	1.574	ปานกลาง	2
ภาพรวม	2.82	1.134	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.82 เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม

พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.35 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมใน การรักษาความสะอาดและความสวยงามในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.27 มีส่วนร่วมรักษาความปลอดภัยและป้องกันทรัพย์สินเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.78 มีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.64 มีส่วนร่วมพัฒนาเส้นทางศึกษาทางธรรมชาติ เช่น การจัดทำป้ายบอกทางในการเดินทางท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.48 และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นด้านแรงงาน เช่น การปรับปรุงถนน การสร้างสะพาน การพัฒนาแหล่งน้ำ มีค่าเฉลี่ย 2.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจหรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.85	1.434	ปานกลาง	1
2. มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการเป็นผู้ประกอบการนำเที่ยว จำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจโฮมสเตย์ ธุรกิจเช่าและร้านอาหาร	2.79	1.394	ปานกลาง	3
3. มีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.84	1.368	ปานกลาง	2
4. มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.76	1.309	ปานกลาง	4
5. ได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ	2.76	1.314	ปานกลาง	5
6. ได้รับประโยชน์ในการใช้เป็นแหล่งอาหาร เลี้ยงสัตว์ และการเกษตร เป็นต้น	2.70	1.326	ปานกลาง	6
ภาพรวม	2.78	1.228	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.78 เมื่อพิจารณารายข้อคำถามพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจหรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.85 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.84 มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการเป็นผู้ประกอบการนำเที่ยว จำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจโฮมสเตย์ ธุรกิจเช่าและร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ย 2.79 มี

รายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.76 ได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ย 2.76 และได้รับประโยชน์ในการใช้เป็นแหล่งอาหาร เลี้ยงสัตว์และการเกษตร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 2.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบดูแลเรื่องการท่องเที่ยว	2.47	1.239	น้อย	2
2. มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.58	1.292	น้อย	1
3. มีส่วนร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	2.47	1.294	น้อย	3
4. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น ด้านรายได้และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น	2.27	1.214	น้อย	5
5. มีส่วนร่วมในการรับทราบผลการตัดสินใจหรือรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในชุมชน	2.47	1.189	น้อย	4
ภาพรวม	2.44	1.180	น้อย	

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.44 เมื่อพิจารณารายข้อคำถามพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.58 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบดูแลเรื่อง การท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.47 มีส่วนร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 2.47 มีส่วนร่วมในการรับทราบผลการตัดสินใจหรือรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.47 และมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น ด้านรายได้และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ภาพรวม

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว นิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ภาพรวม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.31	1.068	น้อย	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	2.82	1.134	ปานกลาง	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.78	1.228	ปานกลาง	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.44	1.180	น้อย	3
ภาพรวม	2.60	1.069	น้อย	

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ภาพรวม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.60 เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ย 2.82 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 2.78 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 2.44 และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 2.31 ตามลำดับ

4.2.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวนิเวศ ภูมิศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะซัง จังหวัดตราด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวนิเวศ จำแนกตามเพศ

ความรู้ ความเข้าใจ	เพศ		t	P
	ชาย	หญิง		
ความรู้ ความเข้าใจ โดยรวม	13.57	13.54	0.171	0.864

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.12 โดยใช้สถิติ Independent Sample t-test ในการทดสอบพบว่า ค่า Probability (P) เท่ากับ 0.864 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวนิเวศ ภูมิศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะซัง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน โดยเพศชายมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.13 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ

ความรู้ ความเข้าใจ	อายุ					F	Sig.
	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	มากกว่า 60 ปี		
ความรู้ ความเข้าใจ โดยรวม	12.24	13.40	14.18	13.70	14.00	10.973	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.13 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปี และอายุ 51-60 ปี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพสมรส

ความรู้ ความเข้าใจ	สถานภาพสมรส				F	Sig.
	โสด	สมรส	หม้าย	หย่าร้าง/ แยกกันอยู่		
ความรู้ ความเข้าใจ โดยรวม	13.20	13.72	14.22	13.66	2.245	0.083

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.14 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.083 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลน บ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีสถานภาพหม้ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ สถานภาพสมรส และสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา

ความรู้ ความเข้าใจ	ระดับการศึกษา					F	Sig.
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า	ปวช./ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก		
ความรู้ ความเข้าใจโดยรวม	13.52	13.75	13.91	13.66	10.00	7.829	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.15 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ระดับ ปวช./ปวส. และปริญญาโท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ

ความรู้ ความเข้าใจ	อาชีพ							F	Sig.
	เกษตรกร	ประมง	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	นักเรียน/นักศึกษา	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ		
ความรู้ ความเข้าใจโดยรวม	13.53	13.40	13.36	14.38	13.00	14.12	10.00	8.142	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.16 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และอาชีพเกษตรกร ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามรายได้

ความรู้ ความเข้าใจ	รายได้					F	Sig.
	15,000บาท/เดือน หรือน้อยกว่า	15,001-30,000 บาท/เดือน	30,001-45,000 บาท/เดือน	45,001-60,000 บาท/เดือน	มากกว่า 60,001 บาท/เดือน		
ความรู้ ความเข้าใจ โดยรวม	13.86	12.43	14.00	13.00	13.17	6.108	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.17 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีรายได้ 30,001-45,000บาท/เดือน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ รายได้เท่ากับหรือน้อยกว่า 15,000บาท/เดือน และรายได้มากกว่า 60,001บาท/เดือน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ความรู้ ความเข้าใจ	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน				F	Sig.
	น้อยกว่า 1 ปี	1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี		
ความรู้ ความเข้าใจ โดยรวม	11.00	11.59	12.88	13.88	22.454	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.18 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ อาศัยอยู่ในชุมชน 6-10 ปี และอาศัยอยู่ในชุมชน 1-5 ปี ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่าง

ตารางที่ 4.19 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม	เพศ		t	P
	ชาย	หญิง		
การมีส่วนร่วม โดยรวม	2.66	2.57	0.708	0.479

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.19 โดยใช้สถิติ Independent Sample t-test ในการทดสอบพบว่า ค่า Probability (P) เท่ากับ 0.479 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H₀) หมายความว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน โดยเพศชาย มีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.20 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	อายุ					F	Sig.
	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	มากกว่า 60 ปี		
การมีส่วนร่วมโดยรวม	2.53	2.69	2.62	2.58	2.33	0.419	0.795

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.20 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.795 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H₀) หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนที่อายุ 31-40 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ อายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปีตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพสมรส

การมีส่วนร่วม	สถานภาพสมรส				F	Sig.
	โสด	สมรส	หม้าย	หย่าร้าง/ แยกกันอยู่		
การมีส่วนร่วม โดยรวม	2.60	2.56	3.23	2.79	1.152	0.328

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.14 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.328 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะซัง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีสถานภาพหม้าย มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ สถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ และสถานภาพโสด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา					F	Sig.
	มัธยมศึกษา ตอนปลาย หรือต่ำกว่า	ปวช./ ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก		
การมีส่วนร่วม โดยรวม	2.52	2.67	2.61	2.96	3.54	2.039	0.089

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.15 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.089 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะซัง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท และระดับ ปวช./ปวส. ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	อาชีพ							F	Sig.
	เกษตรกร	ประมง	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง ทั่วไป	นักเรียน/ นักศึกษา	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ		
การมีส่วนร่วม โดยรวม	2.69	2.58	2.86	1.89	2.41	2.78	3.54	7.002	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.16 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม	รายได้					F	Sig.
	15,000 บาท/เดือน หรือ น้อยกว่า	15,001- 30,000 บาท/ เดือน	30,001- 45,000 บาท/เดือน	45,001- 60,000 บาท/เดือน	มากกว่า 60,001 บาท/เดือน		
การมีส่วนร่วม โดยรวม	2.42	2.78	3.29	3.08	2.82	4.723	0.001*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.16 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีรายได้ 30,001-45,000บาท/เดือน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ รายได้ 45,001-60,000บาท/เดือน และรายได้ มากกว่า 60,001 บาท/เดือน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

การมีส่วนร่วม	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน				F	Sig.
	น้อยกว่า 1 ปี	1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี		
การมีส่วนร่วม โดยรวม	3.48	3.63	2.63	2.47	11.823	0.000*

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.16 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 1-5 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า 1 ปี และอาศัยอยู่ในชุมชน 6-10 ปี ตามลำดับ

4.2.5 สรุปข้อเสนอแนะปลายเปิด

ในส่วนนี้เป็นการสรุปผลจากข้อเสนอแนะปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อความที่ผู้ตอบเขียนอธิบายมาแล้วนำประเด็นที่คล้ายคลึงกันมาจัดเป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อนำมากำหนดค่าความถี่ให้กับข้อความหรือรายการนั้น

ตารางที่ 4.26 ค่าความถี่ ค่าร้อยละของข้อเสนอแนะปลายเปิด

ข้อเสนอแนะของประชาชน	ความถี่	ร้อยละ (%)
1. ต้องการให้พัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เน้นความเป็นธรรมชาติมากที่สุด	20	30.8
2. มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันในหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน สร้างรายได้เสริมให้กับคนในหมู่บ้านได้ มีของฝากจากเกาะช้างที่มีแหล่งผลิตจากเกาะช้างจริง ๆ ไม่รับจากที่อื่นมาขาย	12	18.5
3. ควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว/คน/ต่อวัน ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวให้เด่นชัด เส้นทางเดินเท้าจัดการกับผู้รอบตัดไม้หรือจับปูฤดูวางไข่ให้จริงจัง	10	15.4
4. วางแนวทางที่ชัดเจนสำหรับที่หวงห้ามฤดูไหนที่ควรไม่จับสัตว์ทางทะเลที่เข้าไปวางไข่ในป่าชายเลน	8	12.3
5. กำหนดขนาดสัตว์ประเภทที่ควรจับ	6	9.2
6. ไม่ควรเอาขวดน้ำพลาสติกถุงเข้าไปเวลาท่องเที่ยว	5	7.7
7. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้น้อยเกินไปจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างขาดการดูแล ซ่อมแซม ให้สวยงามอยู่ตลอดเวลา	2	3.1
8. บุคลากรมีน้อยเกินไปที่จะตรวจสอบดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่	2	3.1
รวม	65	100.0

จากตารางที่ 4.26 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมปลายเปิดของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ต้องการให้พัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เน้นความเป็นธรรมชาติมากที่สุด มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันในหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน สร้างรายได้เสริมให้กับคนในหมู่บ้านได้ มีของฝากจากเกาะช้างที่มีแหล่งผลิตจากเกาะช้างจริง ๆ ไม่รับจากที่อื่นมาขาย ควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว/คน/ต่อวัน ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวให้เด่นชัด เส้นทางเดินเท้าจัดการกับผู้รอบตัดไม้หรือจับปูฤดูวางไข่ให้จริงจัง วางแนวทางที่ชัดเจนสำหรับที่หวงห้ามฤดูไหนที่ควรไม่จับสัตว์ทางทะเลที่เข้าไปวางไข่ในป่าชายเลน กำหนดขนาดสัตว์ประเภทที่ควรจับ ไม่ควรเอาขวดน้ำพลาสติกถุงเข้าไปเวลาท่องเที่ยวใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้น้อยเกินไปจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างขาดการดูแล ซ่อมแซม ให้สวยงามอยู่ตลอดเวลา บุคลากรมีน้อยเกินไปที่จะตรวจสอบดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงคุณภาพ นำมาใช้เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าชายเลนบ้านนาใน จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิจัยเชิงปริมาณ นำมาใช้เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน โดยการแจกแบบสอบถามกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด จำนวน 300 คน วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent sample) และ F-test (One-way ANOVA) โดยสมมติฐานในการวิจัย คือ 1) ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน และ 2) ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด” สามารถสรุปผลการศึกษาของการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ มีดังต่อไปนี้

5.1.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สรุปได้ดังนี้

(1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ได้ใกล้ชิดธรรมชาติ เป็นการใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ การท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความดั้งเดิมของระบบนิเวศหรือมีระบบชุมชน วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเป็นหลัก การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และรักษาสภาพแวดล้อม

(2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในมี 1) จุดเด่นคือ สภาพป่าชายเลนมีความสมบูรณ์ สวยงามด้านกายภาพ วิวดูสวย บรรยากาศดี มีจุดถ่ายภาพ เป็นป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีอากาศสดชื่น และมีความเป็นธรรมชาติ 2) จุดด้อย คือหน่วยงานเข้าไปบริหารจัดการพื้นที่สิ่งทีพบได้อย่างชัดเจน บริเวณป่าชายเลนมีขยะที่พัดมากับน้ำทะเลทำให้เสียทัศนียภาพ มีทางเข้าออกทางเดียวและแคบ ไม่มีที่จอดรถ มีพื้นที่ของป่าชายเลนระยะสั้น ที่นั่งพักสำหรับเป็นจุดพักผ่อนของนักท่องเที่ยวน้อยไป และเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ยาก นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้ามาได้ทุกช่วงเวลา 3) ปัญหาคือ เส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก ที่จอดรถน้อย มีขยะจากทะเลที่พัดมาติดรากต้นไม้ช่วงน้ำลง สะพานชมป่าชายเลนชำรุด บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีการเฝ้าระวังและรักษาความปลอดภัย นักท่องเที่ยวบางคนมีการทิ้งขยะ ทางเข้าห้องน้ำค้ำแคบ สะพานในการเดินชมป่าชายเลนสั้นและไม่ต่อเนื่อง ถนนทางเข้าลานจอดรถแคบรถสวนทางกันลำบาก และ 4) อุปสรรคคือ การเดินทางจะต้องผ่านที่ดินของชาวบ้าน และระหว่างทางพบสะพานชำรุดไม่สามารถซ่อมแซมได้ทันที ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวไม่สามารถบริหารจัดการได้ ไม่มีงบประมาณและกำลังพลมากพอที่จะบริหารจัดการ ที่จอดรถและทางเข้าแคบ ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำสาธารณะให้บริการ

(3) ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนา พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของเกาะช้างเป็นแลนด์มาร์คที่นักท่องเที่ยวที่ชอบธรรมชาติให้ความสนใจเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะช้างได้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกื้อหนุนการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นบ้านสลักเพชรและหมู่บ้านใกล้เคียง ให้ได้ประโยชน์กลับคืนสู่หมู่บ้านคืนสู่ธรรมชาติชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างความตระหนักและความเคารพต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มอบประสบการณ์เพื่อให้คนเข้าไปศึกษาธรรมชาติ เป็นจุดเด่นของหมู่บ้าน จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว

(4) ประโยชน์ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่าชุมชนในพื้นที่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวมีการกระจายรายได้สู่ชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการที่พักโฮมสเตย์ใช้พื้นที่ให้นักท่องเที่ยวของตนเองเข้ามาท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โฮมสเตย์มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวหลายรูปแบบ กลุ่มเด็กและนักเรียน/นักศึกษาได้มีแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น และช่วยสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

(5) ความพร้อมด้านทรัพยากรในการบริหารและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน พบว่า ชาวบ้านในพื้นที่ให้ความร่วมมือดี ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความสวยงาม ความสมบูรณ์ ความพร้อมด้านทรัพยากรในชุมชน มีการบริหารจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน นโยบายต่าง ๆ ยังไม่ครอบคลุม และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวยังน้อย อีกทั้งการให้ความรู้แก่ชาวบ้านยังไม่ทั่วถึง

(6) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ คือ ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน เงินเข้าชุมชนมากขึ้น แต่นักท่องเที่ยวบางส่วนมาเพียงเพื่อแวะถ่ายภาพ และมาในระยะเวลาสั้นจึงไม่สามารถเกิดรายได้ต่อชุมชน 2) ด้านวัฒนธรรมมีผลกระทบกระทบไม่มาก 3) ด้านสิ่งแวดล้อมคือ ชาวบ้านในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศให้คงความสมบูรณ์ ชยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีมากขึ้นส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์น้ำ ความสะอาดและเกิดมลพิษ การฟื้นฟูจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวที่ล่าช้าทำให้สิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบเป็นระยะยาว

5.1.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในสรุปได้ดังนี้

(1) ด้านการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การตัดสินใจทุกกิจกรรมของป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย

(2) ด้านการปฏิบัติ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมเก็บขยะ พัฒนาทำความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว การปลูกป่าชายเลนการเก็บขยะในป่าชายเลน และสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม

(3) ด้านผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน ระบบขนส่ง มีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ธรรมชาติสวยงาม ใช้สถานที่ในการพานักท่องเที่ยวเดินป่าชายเลน และพานักท่องเที่ยวเดินชมธรรมชาติ รวมถึงได้รับรายได้จากการจัดการการท่องเที่ยว

(4) ด้านการประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมติดตามผลและข้อมูลนักท่องเที่ยวเสมอ

(5) บทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนมีบทบาทและหน้าที่ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมเก็บขยะทำความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว นำแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ป่าชายเลนใน ช่วยแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักป่าชายเลนบ้านนาในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว พานักศึกษาไปเก็บขยะ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น พายเรือคายัคในป่าโกงกาง

(6) แนวทาง แผนงาน นโยบาย ยุทธศาสตร์ กิจกรรม โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในเขตอุทยาน

แห่งชาติจึงไม่มีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ควรรับมอบสะพานทางเดินไปป่าโกงกาง เช่น เก็บค่าเข้าชมเพื่อนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมเก็บขยะและทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีแผนงาน เป็นหน้าที่ของเทศบาลและผู้นำชุมชนในการวางแผน

(7) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมร่วมกับชุมชนในการรณรงค์จัดเก็บขยะ และทำความสะอาดป่าชายเลน ช่วยแนะนำ แนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตาม ห้ามทิ้งขยะ ห้ามนำต้นกล้าป่าโกงกางออกมาจากพื้นที่ ผู้ประกอบการและชาวบ้านนำการท่องเที่ยวและกิจกรรมใหม่ๆ ที่สามารถใช้พื้นที่ในป่าชายเลนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.1.1.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน สรุปได้ดังนี้

(1) ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่า เมื่อมีการนำเสนอกิจกรรมหรือแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวจะไม่ได้รับการตอบสนองหรือลงมือปฏิบัติจริง และถูกมองว่าเป็นคนอื่นที่เข้ามาจัดการในพื้นที่ และได้รับความร่วมมือน้อย

(2) อุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งยังคงละเมิดค่าเตือนในการเข้าศึกษาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การยืนในจุดอันตราย ทิ้งขยะนอกพื้นที่ที่จัดให้

(3) ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการบำรุงซ่อมแซมสะพานและป้ายบอกพื้นที่ป่าชายเลนและสัตว์น้ำ มีการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น เช่น การทำสะพานชมป่าชายเลน การจัดทำเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำขนาดเล็ก ให้ท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามาบริหารจัดการพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อง่ายและใช้ประโยชน์สูงสุดของสถานที่ ควรทำให้เป็นระบบ ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบ มีการเก็บขยะที่พัดเข้ามา และปรับปรุงสะพานที่ชำรุด

5.1.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ มีดังต่อไปนี้

5.1.2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนเพศหญิง ร้อยละ 62.0 รองลงมา คือ เพศชาย ร้อยละ 38.0 โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 33.3 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 26.0 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 29.3 อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 16.7 และอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 4.7 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 59.7 สถานภาพโสด ร้อยละ 35.3 สถานภาพหม้าย ร้อยละ 3.0 และสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 2.0 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า ร้อยละ 62.3 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 20.7 ระดับ ปวช./ปวส. ร้อยละ 10.0 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 4.7 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 2.3 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 37.3 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20.7 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 17.3 อาชีพประมง ร้อยละ 12.3 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 5.3 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 4.7 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 2.3 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ

15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 64.7 รายได้ 15,001-30,000 บาท/เดือน ร้อยละ 11.7 รายได้มากกว่า 60,001 บาท/เดือน ร้อยละ 11.0 รายได้ 45,001-60,000 บาท/เดือน ร้อยละ 8.7 และรายได้ 30,001-45,000 บาท/เดือน ร้อยละ 4.0 ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 83.0 อาศัยอยู่ในชุมชน 1-5 ปี ร้อยละ 7.7 อาศัยอยู่ในชุมชน 6-10 ปี ร้อยละ 6.0 และอาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

5.1.2.2 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในพบว่า ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีผู้ตอบประเด็นคำถามผิดจำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ความจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นได้รับคือช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว และการมีกฎระเบียบข้อบังคับตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพราะทำให้การท่องเที่ยวไม่สนุกสนาน ตามลำดับ และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีผู้ตอบคำถามถูกจำนวน 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การปลูกป่าชายเลน การศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชพันธุ์และสัตว์ป่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น องค์ประกอบส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด การสร้างค่านิยมด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากความเป็นอยู่เดิมตามลำดับ

5.1.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

(1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือและตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางและนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนร่วมอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ มี

ส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนออกกฎระเบียบเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีส่วนร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นและเลือกแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนาอาชีพของประชาชน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดพื้นที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามลำดับ

(2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความสวยงามในชุมชน มีส่วนร่วมรักษาความปลอดภัยและป้องกันทรัพย์สินเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีส่วนร่วมพัฒนาเส้นทางศึกษาทางธรรมชาติ เช่น การจัดทำป้ายบอกทางในการเดินทางท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นด้านแรงงาน เช่น การปรับปรุงถนน การสร้างสะพาน การพัฒนาแหล่งน้ำตามลำดับ

(3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจหรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ มีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการเป็นผู้ประกอบการนำเที่ยว จำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจ โฮมสเตย์ ธุรกิจเช่าและร้านอาหาร มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้รับความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และได้รับประโยชน์ในการใช้เป็นแหล่งอาหาร เลี้ยงสัตว์และการเกษตร เป็นต้น ตามลำดับ

(4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบดูแลเรื่อง การท่องเที่ยว มีส่วนร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนร่วมในการรับทราบผลการตัดสินใจหรือรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในชุมชน และมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ตามลำดับ

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด แตกต่างกัน

5.1.4 ข้อเสนอแนะปลายเปิดของประชาชน พบดังนี้

5.1.4.1 ประชาชนต้องการให้พัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เน้นความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

5.1.4.2 มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันในหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน สร้างรายได้เสริมให้กับคนในหมู่บ้านได้ มีของฝากจากเกาะช้างที่มีแหล่งผลิตจากเกาะช้างจริง ๆ ไม่รับจากที่อื่นมาขาย

5.1.4.3 ควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว/คน/ต่อวัน บ้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวให้เด่นชัด เส้นทางเดินเท้าจัดการกับผู้รอบตัดไม้หรือจับปูดูวางไข่ให้จริงจัง

5.1.4.4 วางแนวทางที่ชัดเจนสำหรับที่หวงห้ามฤดูไหนที่ควรไม่จับสัตว์ทางทะเลที่เข้าไปวางไข่ในป่าชายเลน

5.1.4.5 กำหนดขนาดสัตว์ประเภทที่ควรจับ

5.1.4.6 ไม่ควรเอาขวดน้ำพลาสติกถุงเข้าไปเวลาท่องเที่ยว

5.1.4.7 ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้น้อยเกินไปจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างขาดการดูแล ซ่อมแซม ให้สวยงามอยู่ตลอดเวลา

5.1.4.8 คลากรมีน้อยเกินไปที่จะตรวจสอบดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” สามารถอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีต่อป่าชายเลนบ้านนาใน ซึ่งได้สรุปโดยการอ้างอิงจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหลายๆ ด้าน จากการตอบคำถามของผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละบุคคลมีการใช้ คำว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ ความรับผิดชอบ การรักษาสิ่งแวดล้อม รักษาสภาพแวดล้อม ในการตอบคำถาม ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนมากจะทำงานอยู่ในหน่วยงานหรือมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการหรือได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน และประชาชนในชุมชนยังมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในน้อยเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่ถูกต้อง

ซึ่งสอดคล้องกับ ศลิษา หมัดลั้ง (2549) กล่าวว่า ชาวชุมชนบ้านคลองสนยังมีความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย เมื่อพิจารณาลงไปพบว่าพื้นฐานความรู้ของประชาชนชาวบ้านอยู่ในระดับการศึกษาชั้น

พื้นฐาน และหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่เข้าไปให้ความรู้และจัดอบรมชาวบ้านยังมีจำนวนครั้งน้อยและไม่ครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย

ผลการศึกษาประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศปานกลาง โดยมีผู้ตอบประเด็นคำถามถูกจำนวน 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และประชาชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผู้ตอบประเด็นคำถามผิดจำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ซึ่งมีประชาชนตอบผิดเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนตัวอย่างยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว โดยเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เข้าใจว่าความรับผิดชอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว มีความเข้าใจว่าสามารถจับสัตว์หายากในพื้นที่มาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยวนั้นเป็นสิ่งที่ชุมชนได้รับประโยชน์เพียงอย่างเดียว และการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับไม่จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามเคร่งครัด ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากสำหรับทุกภาคส่วนที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและร่วมมือในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องด้วยจากที่ประชาชนไม่เข้าใจในคำว่า “เชิงนิเวศ” ในประโยคการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะเป็นศัพท์ทางวิชาการที่ค่อนข้างที่จะไม่ค่อยได้ใช้บ่อยมาก จึงจำเป็นต้องตีความความหมายของคำว่า “เชิงนิเวศ” ให้เข้าใจมากขึ้น ทำให้คนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถนพ เนตรทิพย์ (2551) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันโดยมีผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งในแหล่งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการรักษาระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมและก่อผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น และสอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) ความประทับใจ (Appreciate) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

5.2.2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาโน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีต่อป่าชายเลนบ้านนาโน ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านนาโนน้อย ซึ่งประชาชนส่วนมากมองว่าเป็นอำนาจ การตัดสินใจของภาครัฐในการดำเนินการจัดกิจกรรม จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว นำแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ มาปฏิบัติ อันเนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับการจัดกิจกรรมเก็บขยะและพัฒนาทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว โดยได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็น

การสนับสนุนให้เกิดการจัดกิจกรรมบ่อยครั้ง รวมถึงความร่วมมือของผู้ประกอบการและประชาชนในการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติเมื่อเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ ถนน รวมถึงการมีรายได้จากการรับนักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมธรรมชาติจากแหล่งท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่มีการเข้าประชุมติดตามผลและข้อมูลนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

ผลการศึกษาประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มากที่สุด อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีกระบวนการในการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน เปิดโอกาส และ ช่องทางของการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม ชมรม สมาคม องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน มีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนให้เห็นถึงการความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมน้อย การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นกับประชาชน การใช้ความคิดในทางสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนในการแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งสอดคล้องกับ สุดาพร สุธาโภชน (2557) พบว่า ประชาชนในตำบลท่าอุแท ที่อยู่อาศัยหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการร่วมคิดและการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านติดตามและประเมินผล และสอดคล้องกับ อัครวัฒน์ ชัยวงศ์ ดำรงกิจเกษตร (2557) พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม ในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาคมหมู่บ้านต่อการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลฟ้าฮ่ามนั้น ต้องมีการกระทำตามขั้นตอนจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้ เริ่มตั้งแต่ ด้านการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการปฏิบัติการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล และชนมบัณฑิต วรธนพันธุ์ (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคก ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนมากอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการวางแผนและการดำเนินงาน ด้านการค้นคว้าปัญหาและตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับ กัญญณัฐ วินิตระวัฒน์ (2553) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน) อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

5.2.3 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน พบว่า เมื่อมีการนำเสนอกิจกรรมหรือแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนที่เกี่ยวข้อง มักจะ

ไม่ได้รับการตอบสนองหรือลงมือปฏิบัติจริงหรือได้รับความร่วมมือน้อย และถูกมองว่าเป็นบุคคลอื่นที่เข้ามาจัดการในพื้นที่ อุปสรรคคือ นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งยังคงละเมิดค่าเตือนในการเข้าศึกษาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การยืนในจุดอันตราย ทิ้งขยะนอกพื้นที่ที่จัดให้ และมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในคือ ควรมีการบำรุงซ่อมแซมสะพานและป้ายบอกพันธุ์พืชป่าชายเลนและสัตว์น้ำ อาจเป็นเพราะการท่องเที่ยวมีพัฒนาการควบคู่มากับการพัฒนาเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยวได้เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ชุมชนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและระบบโครงสร้างพื้นฐานได้รับการพัฒนา ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นกลไกสำคัญในการชักนำให้เกิดการพัฒนา และปรับปรุงสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายรวมถึงสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องขยะในแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ปัญหาขยะนำไปสู่การทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลง

ซึ่งสอดคล้องกับ สุชิน แสงละออ (2551) พบว่า ประชาชนในชุมชนมีระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน ดังนี้ ในขั้นตอนการตัดสินใจประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ในขั้นตอนการดำเนินงานประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขั้นตอนการรักษาผลประโยชน์ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และ ในขั้นตอนการประเมินผลประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยซึ่งผลจากระดับการมีส่วนร่วมซึ่งอยู่ในระดับน้อยมีผลทำให้องค์กรชุมชนขาดความเข้มแข็ง ผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนมีสาร ในด้านเศรษฐกิจพบว่ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นแต่ยังมีการกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึง ในด้านสังคมพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวทำให้เกิดการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ประเพณีและวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนประกอบไปด้วยปัจจัยภายในซึ่งได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล วัฒนธรรมชุมชน และปัจจัยภายนอกซึ่งได้แก่ นโยบายและแผนในการพัฒนาการมีส่วนร่วม รวมถึงความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกชุมชน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือควรมีการพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านบุคลากรและเงินทุนซึ่งจะทำให้การจัดการการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการโดยชุมชนต่อไปได้อย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.3.1.1 จากผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า ประชาชนตอบผิดเป็นจำนวนมาก เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น มีห้องพักติดแอร์ เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว และผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นได้รับ คือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไข ดังนี้

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ ควรเพิ่มช่องทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น เช่น การจัดการอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในเชิงบวกของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อชุมชน การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรเพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น เช่น ทางสารคดี หรือภาพยนตร์ ควรให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนช่วยประชาสัมพันธ์ในด้านที่ดีในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้นำชุมชน ควรเพิ่มหัวข้อวาระการประชุมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนในชุมชนในที่ประชุมประจำเดือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญ และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

สถานประกอบการ ควรมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่พนักงานในองค์กร เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาศึกษาธรรมชาติว่าควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อเข้ามาใช้พื้นที่ และสามารถให้ความรู้พื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวได้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้างต้น ควรประสานงานกับสถานศึกษาในอำเภอเกาะช้าง เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานให้กับประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริงเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

5.3.1.2 จากผลการศึกษาคำแนะนำในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไข ดังนี้

เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ และผู้นำชุมชนควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น เช่น การจัดประชาคมเพื่อให้ประชาชนออกเสียงในการวางแผนการท่องเที่ยวชุมชน การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ เพื่อให้มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น และกล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ มากขึ้น หน่วยงานภาครัฐควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ตลอดจนประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ โดยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ ควรสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในทุกขั้นตอน

5.3.1.3 ข้อค้นพบที่ได้จากข้อเสนอแนะปลายเปิดพบว่า ประเด็นที่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ความไม่เหมาะสมของคุณภาพอาหาร เช่น เสิร์ฟอาหารที่ไม่ปรุงสุกใหม่ วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงอาหารมีคุณภาพไม่เหมาะสม

ดังนั้น ผู้ประกอบการร้านอาหารขนาดกลางและขนาดเล็กควรให้ความสำคัญในทุกเมนูอาหารทั้งในด้านวัตถุดิบในการปรุงอาหาร รสชาติ ความสะอาด ความปลอดภัย คุณค่าทางโภชนาการ และการไม่เอาเปรียบผู้บริโภค เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีทัศนคติในด้านบวกต่อร้านอาหารไทยและเกิดความประทับใจ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจประเมินด้านคุณภาพอาหาร การปรุงอาหาร ความสะอาดของร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทอย่างสม่ำเสมอ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการบริหารจัดการควรทำการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เพื่อผลการศึกษาจะใช้เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาป่าชายเลนบ้านนาต่อไป

5.3.2.2 เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการบริหารจัดการควรศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) และโครงสร้างตลาดของป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เพื่อทราบข้อเท็จจริงอันจะนำมาใช้ในการวางแผนการตลาด และกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

5.3.2.3 เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจในบริบทต่าง ๆ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเงินเพื่อต่อยอดในการทำธุรกิจ

5.3.2.4 เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการ ควรส่งเสริมและวิเคราะห์แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน ให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อเตรียมพร้อมผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยประสานและขอความร่วมมือกับสถานศึกษาในเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้แก่ โรงเรียนบ้านคลองพร้าว โรงเรียนบ้านบางเบา โรงเรียนวัดวัชคามคชทวีป โรงเรียนวัดสลักเพชร และโรงเรียนอนุบาลเกาะช้าง เพื่อปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจให้กับเด็กในชุมชนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2560). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ.2561-2564 ของกรมการท่องเที่ยว*.
วีไอพี ก็อปปีปริน.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *รายงานวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2579*.
https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20170509151433.pdf
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563, 23 มกราคม). *Infographic สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือน มกราคม-ธันวาคม 2562P*. https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=587
- กัญญณัฐ วินิตธนวัฒน์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*.
[การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ธรรมชาติ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
ไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). *สรุปนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชิงนิเวศ*. เอกสาร
ประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว. กองแผนงานโครงการ
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ธรรมชาติ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
ไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี 2562*
<https://www.tat.or.th/th/about-tat/annual-report>
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)*. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- คมลักษณ์ สงทิพย์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ศูนย์เรียนรู้และหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/154409.pdf>
- เครตัน, เจมส์ แอล. (2543). *Guide book for involving citizens in community decision making*.
[คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของชุมชน]. ศูนย์สันติวิธีเพื่อการพัฒนา
ประชาธิปไตย.
- จตุพร ชุณหมณี. (2556). *กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวไฮมสเตรย์บ้างวังน้ำ
มะกอก จังหวัดหนองคาย*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชนม์บันลือ วรรณพันธ์. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2554). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาชัยรามคำแหง.
- เทศบาลตำบลเกาะช้างใต้. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ.2561-2564)*.
<http://www.govesite.com/kochang/content.php?cid=201607041123311pZnbkV>
- ธนเดช เตชะเทศ. (2562, 18 ตุลาคม). *ตราด-เกาะช้าง สะพานแดงสลักเพชร สุดอันซีน จุดเช็คอิน ป่าชายเลน บ้านนาใน*. สำนักข่าวความมั่นคง. <http://www.xn--22ceam2gca3da8bob7fa9ckd74a6bi7g.com/?p=25311>
- ธวัชชัย กุลนรา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*. สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นาคม อีร์สุวรรณจักร. (2541). *ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหิดล]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิศศา ศิลปเสรรฐ. (2560). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. ธรรมสาร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธรรมสาร.
- พันธ์ เม่นฉาย. (2560). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของชุมชนโดยรอบเกาะเกร็ด*. [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- พันธุ์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธรรมสาร.
- วิภาดา มุกดา. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตราด*. [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วีไล บุญบรรจง. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศลิษา หมัดลั้ง. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย. ธรรมดาเพลส.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : รายงานผลการดำเนินงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ. 2(1), 183-197. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/179213>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). รายงานสรุปผลเพื่อการศึกษแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ 33 เกาะ ใน 12 จังหวัด และข้อเสนอแนวทางการพัฒนา. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6143&filename=economic_develop
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2549). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สุชิน แสงละออ. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนยี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดาพร สุธาโกชนัน. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ศูนย์เรียนรู้และหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/152905.pdf>
- สุภาภรณ์ บุญทากลาง. (2556). ผลกระทบและการจัดการขยะในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2538). *การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*. มุลินธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อรรณพ เนตรทิพย์. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลคงหญ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อรรรณณ เกิดจันทร์. (2557). *การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ศูนย์เรียนรู้และหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/152830.pdf>
- อัศววัฒน์ ชัยวงศ์ ดำรงกิจเกษตร. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาคมหมู่บ้านต่อการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2561). *ระเบียบวิธีการวิจัยด้านการท่องเที่ยว*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อารีรัตน์ ปิ่นปัก. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผู้มาเยือนทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ณ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุดม เขยกิจวงศ์, ประชิต สกฤษณ์พัฒน์ และวิมล จิโรจน์พันธุ์. (2554). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แสงดาว.
- Elizabeth, B. (1991). Planning for ecotourism. *Park*. 2(3), 4-8.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World development*, 8(3), 213-235.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Fornaroff, A. (1980). *Community involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva. World Health Organization.
- Koufman, H. F. (1949). *Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities*. Agricultural Experiment Station Bulletins.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Mill, R. & Morrison, A.M. (1992). *The Tourism System: An Introductory Text*. (2nded). Prentice Hall.

Oakley, P. (1984). *Approaches To Participation in Rural Development*. International Officer.

ภาคผนวก

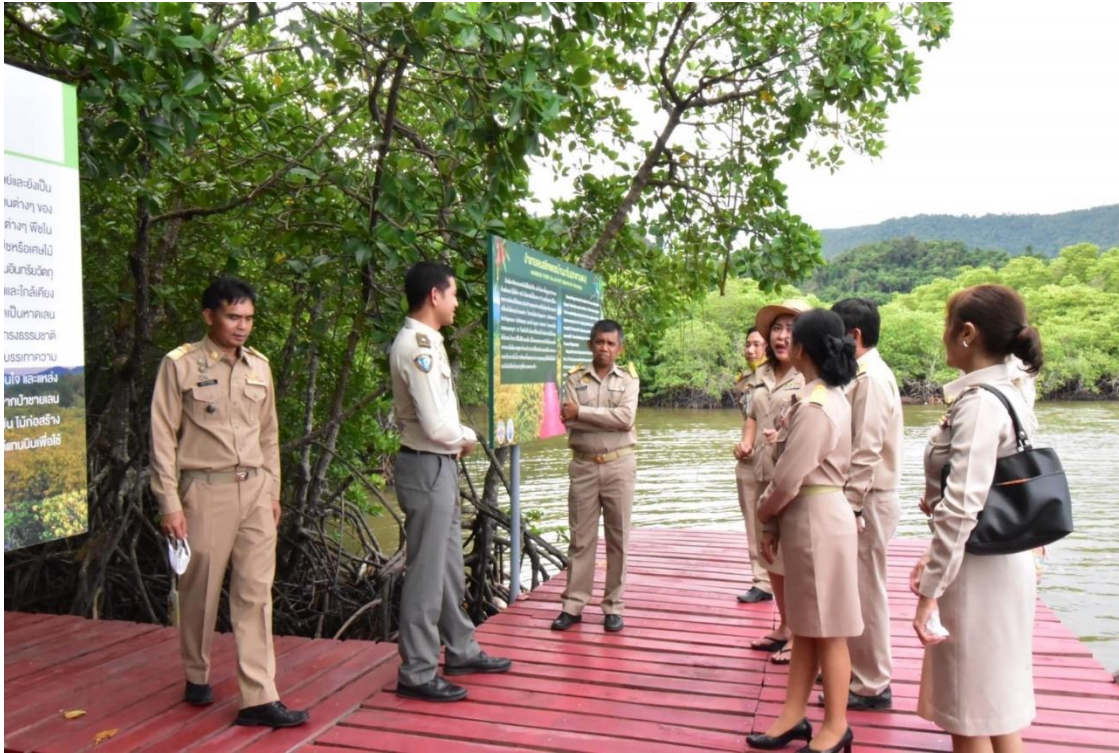
ภาคผนวก ก
ภาพที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลนบ้านนาใน

ภาพที่ 1 ทางเข้าป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร ประชาชนจัดกิจกรรมเก็บขยะบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 2 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ สะพานไม้สีแดงภายในป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร

ภาพที่ 3 เจ้าหน้าที่ร่วมสำรวจแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร

ภาพที่ 4 นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร

ภาพที่ 5 สะพานไม้สีแดงเส้นทางเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร

ภาพที่ 6 บรรยากาศการจัดประชุมภายในชุมชน

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการหาข้อมูลโดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกោះช้าง จังหวัดตราด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถใช้เป็นประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

การตอบแบบสัมภาษณ์ ขอความกรุณาโปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พรรัชดา สนธิศิริ

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความโดยพิจารณาเลือกตรงกับความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียว

1. ชื่อ-นามสกุล.....เพศ.....อายุ.....
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....ระดับการศึกษา.....
อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคืออะไร

.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน มีจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา และอุปสรรค อย่างไรบ้าง

2.1 จุดเด่น

.....
.....
.....

2.2 จุดด้อย

.....
.....
.....

2.3 ปัญหา

.....
.....
.....

2.4 อุปสรรค

.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านนาในมีประโยชน์ต่อกลุ่มใด อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่า ชุมชนมีความพร้อมด้านทรัพยากรในการบริหารและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรบ้าง

6.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

6.2 ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

.....

.....

.....

6.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในหมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด

คำชี้แจง โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ท่านได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

5. ท่านและหน่วยงานของท่านมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในป่าชายเลนบ้านนาใน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

6. ท่านและหน่วยงานของท่านมีแนวทาง แผนงาน นโยบาย ยุทธศาสตร์ กิจกรรม โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

7. ท่านและหน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาใน

คำชี้แจง โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

1. ท่านและหน่วยงานของท่านพบปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านและหน่วยงานของท่านพบอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านและหน่วยงานของท่านมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบ้านนาในอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

☯ ขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ ☯

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาป่าชายเลนบ้านนาใน
หมู่บ้านสลักเพชร อำเภอกะชัง จังหวัดตราด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความโดยพิจารณาเลือกตรงกับความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ	☐ 1.1 ชาย	☐ 1.2 หญิง	
2. อายุ	☐ 2.1 20-30 ปี	☐ 2.2 31-40 ปี	
	☐ 2.3 41-50 ปี	☐ 2.4 51-60 ปี	
	☐ 2.5 มากกว่า 60 ปี		
3. สถานภาพ	☐ 3.1 โสด	☐ 3.2 สมรส	
	☐ 3.3 หม้าย	☐ 3.4 หย่าร้าง/แยกกันอยู่	
4. ระดับการศึกษา	☐ 4.1 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า	☐ 4.2 ปวช./ปวส.	
	☐ 4.3ปริญญาตรี	☐ 4.4 ปริญญาโท	
	☐ 4.5 ปริญญาเอก		
	☐ 5.1 เกษตรกร	☐ 5.2 ประมง	
	☐ 5.3 ค้าขาย//ธุรกิจส่วนตัว	☐ 5.4 รับจ้างทั่วไป	
5. อาชีพ	☐ 5.5 พนักงานบริษัทเอกชน	☐ 5.6 นักเรียน/นักศึกษา	
	☐ 5.7 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 5.8 อื่น ๆ โปรดระบุ.....	
	☐ 6.1 15,000 บาท/เดือน หรือน้อยกว่า		
	☐ 6.2 15,001-30,000 บาท/เดือน		
6. รายได้	☐ 6.3 30,001-45,000 บาท/เดือน		
	☐ 6.4 45,001-60,000 บาท/เดือน		
	☐ 6.5 มากกว่า 60,001 บาท/เดือน		
	7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	☐ 7.1 น้อยกว่า 1 ปี	☐ 7.2 1 - 5 ปี
		☐ 7.3 6 - 10 ปี	☐ 7.4 มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง “ถูก” ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง “ผิด” ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อที่	รายละเอียด	ถูก	ผิด
8.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
9.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชพันธุ์และสัตว์ป่า		
10.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนในพื้นที่ที่สำคัญ		
11.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น		
12.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น มีห้องพัก ติดแอร์ เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ		
13.	การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว		
14.	องค์ประกอบส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ นักท่องเที่ยว		
15.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากความเป็นอยู่เดิม		
16.	กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการปลูกป่าชายเลน การศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น		
17.	การสร้างค่านิยมด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์		
18.	ผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นได้รับคือ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว		
19.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด		
20.	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว		
21.	การมีกฎระเบียบข้อบังคับตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเคร่งครัดเพราะทำให้การท่องเที่ยวไม่สนุกสนาน		
22.	การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน		

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนบ้านนาใน
คำชี้แจง จงเติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระดับใด	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มีส่วน ร่วม มาก ที่สุด (5)	มีส่วน ร่วมมาก (4)	มีส่วนร่วม ปานกลาง (3)	มีส่วนร่วม น้อย (2)	มีส่วน ร่วมน้อย ที่สุด (1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
23. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือและ ตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางการและนโยบายด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
24. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนออกกฎระเบียบ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
25. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดพื้นที่ ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
26. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนว ทางการพัฒนาอาชีพของประชาชน					
27. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาเมื่อมี ปัญหาเกิดขึ้นและเลือกแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ได้					
28. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนว ทางแก้ไขปัญหาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
29. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อ นำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ					
30. ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาเส้นทางศึกษาทาง ธรรมชาติ เช่น การจัดทำป้ายบอกทางในการ เดินทางท่องเที่ยว					
31. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น ด้านแรงงาน เช่น การปรับปรุงถนน การสร้าง สะพาน การพัฒนาแหล่งน้ำ					

ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระดับใด	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มีส่วน ร่วม มาก ที่สุด (5)	มีส่วน ร่วมมาก (4)	มีส่วนร่วม ปานกลาง (3)	มีส่วนร่วม น้อย (2)	มีส่วน ร่วมน้อย ที่สุด (1)
32. ท่านมีส่วนร่วมรักษาความปลอดภัยและป้องกัน ทรัพย์สินเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว					
33. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน					
34. ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและ ความสวยงามในชุมชน					
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
35. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
36. ท่านมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ส่วนบุคคลจาก การเป็นผู้ประกอบการนำเที่ยว จำหน่ายสินค้าที่ ระลึก ธุรกิจ โฮมสเตย์ ธุรกิจเช่าและร้านอาหาร					
37. ท่านมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
38. ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
39. ท่านได้รับความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้ในการประกอบ อาชีพ					
40. ท่านได้รับประโยชน์ในการใช้เป็นแหล่งอาหาร เลี้ยงสัตว์และการเกษตร เป็นต้น					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
41. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความคืบหน้าใน การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบดูแล เรื่องการท่องเที่ยว					
42. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อ ในทางที่ดีและไม่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
43. ท่านมีส่วนร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินจาก การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	พรรัชดา สนธิศิริ
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี สาขาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	ปี พ.ศ. 2566-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ บริษัท เทิร์นคีย์ คอมมูนิเคชั่น เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
	ปี พ.ศ. 2562-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ บริษัท ไอบีเอส คอร์ปอเรชั่น จำกัด
	ปี พ.ศ. 2560-2562 ธุรการและการเงิน บริษัท ไท แอนด์ ซูน เอ็นจิเนียริง เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด
	ปี พ.ศ. 2558-2560 ตำแหน่ง พนักงานธุรการ บริษัท จัดหางาน วี.อาร์.เอส.แตรเวล คอร์ปอเรชั่น จำกัด

แก้ตามนี้

1. Goeldner and Ritchie (2066) หน้า 20 ค.ศ. ยังไม่ถึง
2. Shirley (ขาดปี ค.ศ.,) หน้า 23
3. หน้าประวัติแก้ไขใหม่
4. บรรณานุกรม ตัวสีแดง บางอันเว็บเปิดไม่ได้ เช็คว่ามีอ้างอิงหรือไม่ ถ้าไม่สามารถตัดทิ้งได้
5. ไล่ดูหน้าอีกรอบ หน้าเลื่อน ในสารบัญกับตัวเลขไม่ตรงกัน